

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
(НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»)

Н А К А З

16 квітня 2025 р. Запоріжжя

№ 119-А

Про затвердження інструкцій
з охорони праці в НУ «Запорізька політехніка»

На виконання вимог «Положення про розробку інструкцій з охорони праці» затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29 січня 1998 року № 9, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7 квітня 1998 року за № 226/2666, «Положення про організацію роботи з ОП та БЖД учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», затвердженого наказом МОНУ від 26.12.2017 р., № 1669, Положення № 5-ОП «Про розробку інструкцій з охорони праці НУ «Запорізька політехніка» затвердженого наказом ректора від 29.07.24 р., № 142-А.,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити інструкції з охорони праці:

1.1 Експлуатаційно - технічний відділ

- Інструкція з охорони праці № 632 –ОП для провідного інженера ЕТВ;
- Інструкція з охорони праці № 633 –ОП для користувачів персональних ЕОМ ЕТВ.

1.2 Відділ матеріально – технічного постачання

- Інструкція з охорони праці № 634 - ОП для співробітників та користувачів персональних ЕОМ ВМТП;

1.3. Енергомеханічна служба

- Інструкція з охорони праці № 635- ОП для персоналу, що працює електроінструментом та переносними світильниками ЕМС;
- Інструкція з охорони праці № 636- ОП для електромонтера з ремонту та обслуговування електроустаткування ЕМС,

1.4 Наукова бібліотека

- Інструкція з охорони праці № 637- ОП при виконанні робіт в науковій бібліотеці;
- Інструкція з охорони праці № 638- ОП для користувачів комп'ютерами в науковій бібліотеці.

2. Начальнику **ІОЦ Андрію САВЧУКУ** розмістити цей наказ в розділі «Охорона праці»

3. Контроль за виконанням цього наказу покладаю на проректора з АГР Миколу ЧЕЧЕЛЯ.

Ректор

Віктор ГРЕШТА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з АГР

Микола ЧЕЧЕЛЬ

_____ 2025р.

Начальник юридичного відділу

Максим ДЕСЕВ

_____ 2025р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 632
ДЛЯ ПРОВІДНОГО ІНЖЕНЕРА
Експлуатаційно-технічного відділу

м. ЗАПОРІЖЖЯ

2025 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ ректора

НУ «Запорізька політехніка»

від «16» 04 2025р., № 41-А

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 632
ДЛЯ ПРОВІДНОГО ІНЖЕНЕРА
Експлуатаційно-технічного відділу
І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. До самостійної роботи в якості провідного інженера допускаються особи не молодше 18 років, які мають відповідну освіту і підготовку за фахом, володіючи теоретичними знаннями і професійними навичками відповідно до вимог чинних нормативно - правових актів, що не мають протипоказань до роботи на даній посаді за станом здоров'я, пройшли в установленому порядку попередній (при вступі на роботу) і періодичні (під час трудової діяльності) медичні огляди, які пройшли навчання безпечним методам і прийомам виконання робіт, вступний інструктаж з охорони праці та інструктаж з охорони праці на робочому місці, перевірку знань вимог охорони праці, при необхідності стажування на робочому місці.

1.2. Проведення всіх видів інструктажів має реєструватися в журналі інструктажів з обов'язковими підписами особи, яка отримала та проводила інструктаж. Повторні інструктажі з охорони праці повинні проводитися не рідше 1 разув 6 місяців.

1.3. Провідний інженер зобов'язаний:

- дотримуватися затверджених в НУ « Запорізька політехніка» правил внутрішнього розпорядку;
- підтримувати порядок на своєму робочому місці;
- бути уважним під час роботи, не відволікатися сторонніми справами і розмовами і не відволікати інших від роботи;
- не допускати порушень вимог безпеки праці та правил пожежної безпеки;
- дотримуватися правил особистої гігієни;
- дотримуватися режиму праці та відпочинку в залежності від тривалості та виду трудової діяльності (раціональний режим праці та відпочинку передбачає дотримання перерв);
- зберігати і приймати їжу тільки у встановлених і спеціально обладнаних місцях;
- негайно повідомляти начальника відділу про будь-які ситуації, що загрожують життю і здоров'ю людей, про кожний нещасний випадок, що стався, про погіршення стану свого здоров'я;
- вміти надавати першу медичну допомогу потерпілим при нещасних випадках;

- знати номери телефонів для виклику екстрених служб (пожежної охорони, швидкої медичної допомоги, аварійної служби господарства т.д.) і термінового інформування начальника відділу або проректора з АГР;

- місце зберігання аптечки, шляхи евакуації людей при надзвичайних ситуаціях.

1.4. Провідний інженер зобов'язаний дотримуватись правил охорони праці для забезпечення захисту від впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів, пов'язаних з характером роботи, включаючи:

- підвищені зорові навантаження;
- при роботі протягом тривалого часу на комп'ютері і з паперовими документами;
- іонізуючі, неіонізуючі випромінювання електромагнітні поля при роботі з комп'ютером;
- ураження електричним струмом під час використання несправних електричних приладів, при роботі на устаткуванні без захисного заземлення;
- травми при роботі несправним інструментом і пристосуваннями;
- травми при падінні з висоти під час роботи з використанням драбин або сходів;
- рухомі механізми та обладнання, конструкції що руйнуються;
- підвищена запиленість і загазованість повітря робочої зони;
- підвищена чи знижена температура зовнішнього повітря, повітря робочої зони;
- підвищена чи знижена вологість, рухомість повітря;
- підвищений рівень шуму на робочому місці;
- підвищений рівень статичної електрики;
- підвищений рівень вібрації та шуму;
- відсутність чи недостатність природнього світла;
- недостатнє освітлення робочої зони;
- хімічні фактори (дія отруйних речовин);
- психофізіологічні фактори (фізичні та нервово-психологічні перенавантаження).

1.5. Куріння і вживання алкогольних напоїв на роботі, а також вихід на роботу в нетверезому вигляді забороняється.

1.6. Відповідно до чинного законодавства провідний інженер несе відповідальність за порушення вимог охорони праці, протипожежної безпеки, санітарних норм правил, а також цієї інструкції.

1.7. Особи, які допустили невиконання або порушення інструкції з охорони праці, притягуються до дисциплінарної відповідальності відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку і, при необхідності, піддаються позачерговій перевірці знань норм і правил охорони праці.

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Оглянути робоче місце, що використовується обладнання, інструменти та матеріали. Прибрати зайві предмети.

2.2. Перевірити:

- робоче місце на відповідність вимогам безпеки;
- справність застосовуваного обладнання та інструментів, якість використовуваних матеріалів.

2.3. Підготувати до роботи використовувані оргтехніку, обладнання, інструменти, матеріали тощо.

2.4. Відрегулювати рівень освітленості робочого місця, робоче крісло по висоті, при наявності комп'ютера висоту і кут нахилу монітора.

2.5. Виявлені перед початком роботи порушення вимог безпеки усунути власними силами, а при неможливості повідомити начальника відділу, вжити відповідних заходів щодо їх усунення. До усунення неполадок до роботи не приступати.

2.6. Самостійне усунення порушень вимог безпеки праці, особливо пов'язане з ремонтом і наладкою обладнання, проводиться тільки при наявності відповідної підготовки та допуску до подібного виду робіт, за умови дотримання правил безпеки праці.

ІІІ. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

3.1. Дотримуватися вимог безпеки та правила експлуатації устаткування, використання інструментів і матеріалів, викладені в технічних паспортах, експлуатаційної, ремонтної та іншої документації, розробленої організаціями-виробниками.

3.2. Під час роботи не допускати сторонніх розмов і дратівливих шумів. Сидіти за робочим столом слід прямо, вільно, не напружуючись. Слід дотримуватись регламентованих перерв протягом робочого дня для проведення загальної виробничої гімнастики, масажу пальців і кистей рук і вправ для очей.

3.3. Забороняється працювати при недостатньому освітленні й при місцевому освітленні. Стежити за чистотою повітря в приміщенні. При провітрюванні не допускати утворення протягів. Утримувати робоче місце в порядку і чистоті. Сміття необхідно збирати в спеціальні ємності і кожен день видаляти з приміщення.

3.4. Для запобігання аварійних ситуацій і виробничих травм забороняється:

- палити в приміщеннях та на території університету;
- доторкатися до оголених електропроводів;
- працювати на несправному обладнанні;
- залишати без нагляду електронагрівальні прилади;
- використовувати електронагрівальні прилади з відкритою спіраллю.

3.5. Постійно стежити за справністю обладнання, інструментів, блокувальних, вмикаючих і вимикаючих пристроїв, сигналізації,

- електропроводки, штепсельних вилок, розеток та заземлення.

3.6. Стежити за відповідним санітарно-гігієнічним станом приміщення.

3.7. При раптовому погіршенні здоров'я провідного інженера поставити до відома начальника відділу та проректора з АГР про те, що трапилося. Подальші дії представника адміністрації зводяться до надання допомоги провідного інженера інженеру і його заміни на час роботи.

3.8. Провідний інженер повинен застосовувати заходи впливу на працівників (здобувачів вищої освіти), які свідомо порушують правила безпечної поведінки під час роботи.

3.9. Провідний інженер зобов'язаний доводити до відома начальника відділу та проректора з АГР про всі недоліки в забезпеченні охорони праці працівників та здобувачів вищої освіти, які знижують працездатність організму людини (занижена освітленість, несправність ПЕОМ, невідповідність пускорегулюючої травмонебезпечності та ін.) апаратури люмінесцентних ламп,

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПО ЗАКІНЧЕННІ РОБОТИ

- 4.1. Привести в порядок робоче місце.
- 4.2. Відключити і знеструмити обладнання, оргтехніку та світильники.
- 4.3. Прибрати використовувані інструменти і матеріали в призначене для їх зберігання місце.
- 4.4. Повідомити начальника відділу та проректора з АГР про виявлені під час роботи неполадки і несправності обладнання та інших факторах, що впливають на безпеку праці.

V. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

- 5.1. При виникненні в робочій зоні небезпечних умов праці (поява запаху гару і диму, підвищене тепловиділення від устаткування, підвищений рівень шуму при його роботі, несправність заземлення, загоряння матеріалів і обладнання, припинення подачі електроенергії, поява запаху газу тощо) негайно припинити роботу, вимкнути обладнання, повідомити про події керівника структурного підрозділу при необхідності Викликати представників аварійної та (або) технічної служб.
- 5.2. При пожежі, задимлення або загазованості приміщення (появі запаху газу) необхідно негайно організувати евакуацію людей з приміщення відповідно до затвердженого плану евакуації.
- 5.3. При виявленні загазованості приміщення (запаху газу) слід негайно припинити роботу, вимкнути електроприлади й електроінструменти, відкрити вікно або квартиру, покинути приміщення, повідомити про події керівника структурного підрозділу, викликати аварійну службу газового господарства.
- 5.4. У разі загоряння або пожежі негайно викликати пожежну команду, проінформувати керівника структурного підрозділу, і приступити до ліквідації пожежі наявними засобами вогнегасіння. При загорянні електромереж та електроустаткування необхідно їх знеструмити.
- 5.5. При виникненні небезпечних, екстремальних яких надзвичайних ситуацій (пожежі, прориву системи опалення, водопроводу, електрозамикання, при виявленні підозрілих предметів тощо) слід негайно повідомити про це керівника структурного підрозділу, вжити заходів щодо евакуації працівників і можливої ліквідації (локалізації) виниклої ситуації відповідно до розроблених правилами та інструкціями.
- 5.6. При нещасному випадку (травмі) надати першу медичну допомогу. При необхідності викликати швидку медичну допомогу. Про подію нещасний випадок (травмі) доповісти керівнику структурного підрозділу.
- 5.7. Надання першої медичної допомоги треба починати з оцінки загального стану потерпілого і на підставі цього скласти думку про характер пошкодження. У разі різкого порушення або відсутності дихання, зупинки серця негайно приступити до проведення штучного дихання та зовнішнього масажу серця, негайно викликати за телефоном 103 швидку медичну допомогу.

Дії при ураженні електричним струмом:

- необхідно негайно звільнити потерпілого від дії електричного струму, відключивши електрообладнання від джерела живлення, а при неможливості відключення відтягнути його від струмопровідних частин за одяг або застосувавши підручний ізоляційний матеріал;

при відсутності у потерпілого дихання і пульсу необхідно зробити йому штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця, звернувши увагу на зіниці. Розширені зіниці свідчать про різке погіршення кровообігу мозку.

При такому стані оживлення починати необхідно негайно, після чого викликати швидку медичну допомогу (103).

Дії при пораненні:

- для надання першої допомоги при пораненні необхідно розкрити індивідуальний пакет і накласти стерильний перев'язувальний матеріал;
- якщо індивідуального пакета не буде, то для перев'язки необхідно використати чисту тканину (носову хустинку тощо). На те місце тканини, що приходить безпосередньо на рану, бажано накапати декілька капель розчину йоду, щоб одержати пляму розміром більше рани, а після цього накласти тканину на рану. Особливо важливо застосовувати розчин йоду зазначеним чином при забруднених ранах.

Дії при переломах, вивихах, ударах, розтягненні:

- при переломах і вивихах необхідно пошкоджену кінцівку закріпити шиною, фанерною пластинкою, палицею, картоном або іншим подібним предметом. Пошкоджену руку можна також підвісити за допомогою перев'язки або хустки до шиї і прибинтувати до тулуба;
- при передбачуваному переломі черепа (несвідомий стан після удару голови, кровотеча з вух або рота) необхідно прикласти до голови холодний предмет (грілку з льодом, снігом чи холодною водою) або зробити холодний компрес;
- при підозрі перелому хребта необхідно потерпілого покласти на дошку, не підіймаючи його, чи повернути потерпілого на живіт обличчям униз, наглядаючи при цьому, щоб тулуб не перегинався, з метою уникнення пошкодження спинного мозку;
- при переломі ребер, ознакою якого є біль при диханні, кашлі, чханні, рухах, необхідно туго забинтувати груди чи стягнути їх рушником під час видиху.

- Дії при теплових опіках:

при опіках вогнем, парою, гарячими предметами в жодному разі не можна відкривати пухирі, які утворюються, та перев'язувати опіки бинтом;

першого ступеня (почервоніння) обпечене місце обробляють ватою, змоченою етиловим спиртом;

- Дії при опіках

при опіках другого ступеня (пухирі) обпечене місце обробляють спиртом, 3%-м марганцевим розчином або 5%-м розчином таніну;

- при опіках третього ступеня (зруйнування шкіряної тканини) накривають рану стерильною пов'язкою та викликають лікаря.

- Дії при кровотечі:

для того, щоб зупинити кровотечу, необхідно підняти поранену кінцівку вгору, кровоточиву рану закрити перев'язувальним матеріалом, складеним у клубочок, придавити її зверху, не торкаючись самої рани, потримати протягом 4-5 хв; якщо кровотеча зупинилася, то, не знімаючи накладеного матеріалу, поверх нього покласти ще одну подушечку з іншого пакета чи шматок вати і забинтувати поранене місце (з деяким натиском);

можна зупинити пов'язкою, застосовується здавлювання кровоносних судин, які живлять поранену не при сильній кровотечі, яку область, за допомогою згинання кінцівок у суглобах, а також пальцями, джгутом або закруткою; при великій кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

5.8. До прибуття комісії по розслідуванню нещасних випадків залишити місце нещасного випадку в недоторканності (якщо це не загрожує життя та здоров'ю оточуючих).

5.9. Номера телефонів екстрених ситуаціях:

- пожежна охорона 101;
- швидка медична допомога 103;
- газова служба 104.

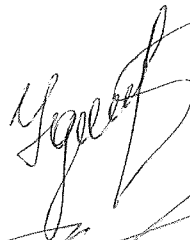
Начальник ЕТВ

Валерій КАРНАУХ

ПОГОДЖЕНО:

Провідний інженер з охорони праці

Тетяна УДОВЕНКО

Начальник юридичного відділу

Максим ДЕСЬ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 633
ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЕОМ
Експлуатаційно-технічного відділу

м. ЗАПОРІЖЖЯ

2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ ректора

НУ «Запорізька політехніка»

«16» 04 2025р., № 44-А

ІНСТРУКЦІЯ
з ОХОРОНИ ПРАЦІ № 633
ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЕОМ
Експлуатаційно-технічного відділу

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкцією розроблено відповідно до Методичних рекомендацій Київського НДІ гігієни праці і профзахворювань для створення сприятливих умов праці користувачів ЕОМ, що працюють із дисплеями, а також Правил охорони праці при експлуатації електронно-обчислювальних машин. Вимоги цієї інструкції поширюються на всі комп'ютерні класи і робочі місця, обладнані персональним ЕОМ в університеті.

1.2. Особи, що працюють у якості користувачів ПЕОМ, крім цієї інструкції, повинні знати:

- а) інструкцію з протипожежної безпеки;
- б) правила особистої гігієни;
- в) правила надання першої (медичної) допомоги тим хто постраждав від нещасного випадку (у тому числі і при ураженні електричним струмом).

1.3. До самостійної роботи в якості користувача ПЕОМ допускаються особи, що пройшли інструктаж з охорони праці. Інструктаж проводить безпосередньо начальник відділу. Інструктаж завершується перевіркою знань усним опитуванням, а також перевіркою набутих навичок безпечних прийомів праці.

1.4. Про проведення інструктажу і допуск до роботи особа, що проводила інструктаж, робить записи в журналі. При цьому обов'язковий підпис особи, яка інструктується, і того, хто інструктує. Журнали інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

1.5. Користувачі ПЕОМ повинні мати 1 групу з електробезпеки, а також знання і навички надання першої допомоги при ураженні електричним струмом. Користувачам заборонене самостійно розкривати блоки ПЕОМ.

1.6. При роботі на ПЕОМ можуть виникнути такі небезпечні і шкідливі виробничі умови:

- небезпечні значення напруги, що живить електроприлади, замикання якої може відбутися через тіло людини у випадку дотику до відкритих струмопровідних частин, або електроустаткування й електродротів із ушкодженою ізоляцією;

- статична електрика на конструктивних елементах пристроїв ПЕОМ; перенапруження зору при роботі з екранними пристроями (дисплей), особливо при нерациональному розташуванні екрана відносно очей і ненормальної освітленості робочих поверхонь у зоні відеотерміналів (ВДТ);

- наявність позитивних іонів, що виникають внаслідок іонізації повітря елементами високовольтної схеми блоку живлення відеотермінала; - рентгенівське, радіочастотне, інфрачервоне випромінювання.

1.7 Безпека користувача при експлуатації пристроїв ПЕОМ і зниження рівня впливу несприятливих умов де струмопровідних частин;

- А) захистом від можливого дотику до струмопровідних частин;

- Б) застосуванням заземлення пристроїв ПЕОМ;

В) раціональним розташуванням відеомоніторів відносно джерел освітленості (як штучних, так і природних);

Г) провітрюванням приміщень і щоденного вологого прибирання приміщень;

Д) навчанням працівника правилам безпечної роботи з відеотерміналом ПЕОМ;

Е) неухильним дотриманням заходів безпеки, викладених у наступних пунктах цієї інструкції.

1.8. Приміщення з ПЕОМ повинні мати сонцезахисні пристрої для зниження перепадів яскравостей між природнім світлом і екранами моніторів. Всі оздоблювальні матеріали приміщень повинні бути матовими /напівматовими/.

1.9. Робоче місце користувача ПЕОМ повинно бути обладнане з урахуванням вимог ДСТУ 8604:2015 "Робоче місце при виконанні робіт у положенні сидячи. Загальні ергономічні вимоги":

А) конструкція робочих меблів повинна забезпечувати можливість індивідуального регулювання відповідно до росту працівника і створювати зручну позу;

Б) часто використовувані предмети праці й органи керування повинні знаходитися в оптимальній робочій зоні;

В) під стільницею робочого столу повинен бути вільний простір для ніг із розмірами по висоті не менше 600 мм, по ширині - 500 мм, по глибині - 650 мм;

Г) на поверхні робочого столу для документів рекомендується мати спеціальну підставку, відстань якої від очей повинна бути аналогічною відстані від очей до клавіатури, що дозволяє знижувати зорову втому; Д/ поверхня сидіння і спинки повинні бути напівм'якими із покриттям, що не ковзає, не електризується і добре пропускає повітря.

1.10. Монітори ПЕОМ повинні розташовуватись на відстані не менше 1 м від стін і не менш 1.5 між собою. Забороняється розташування моніторів екранами один до другого.

1.11. На одного працюючого з ПЕОМ повинно припадати не менше 6,0 кв. м. площі і не менше 19,5 куб м. об'єму робочого приміщення.

1.12. Система освітлення може бути загального або локального переважно відбитого або розсіяного світлорозподілу. Розташування джерел світла повинне виключати попадання в очі прямого світла.

1.13. Електропостачання повинно здійснюватись через окреме розведення й окремий контур робочого заземлення. Електророзетки і вилки повинні бути тільки трьох контактні.

1.14. Забороняється експлуатація ПЕОМ без заземлення і при наявності вологи на елементах устаткування.

1.15. Користувач ПЕОМ зобов'язаний:

а) виконувати тільки доручення керівника роботи;

б) виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку підрозділу і повсякденні вказівки керівника робіт;

в) пам'ятати про особисту відповідальність за дотримання правил охорони праці і безпеки співробітників;

г) помітивши порушення інструкції іншими робітниками або небезпеку для навколишнього середовища, не залишатися байдужими, попередити робітника і повідомити свого керівника про необхідність дотримання вимог, що забезпечують безпеку робіт;

д) протягом усього робочого часу утримувати в порядку робоче місце, не захаращувати його і проходи до нього;

ж) знати місце розташування засобів пожежогасіння на робочому місці і вміти користуватись ними, знати місця збереження медикаментів.

1.16. Користувачу ПЕОМ забороняється:

а) виконувати розпорядження адміністрації, якщо воно суперечить правилам охорони праці і може призвести до нещасного випадку;

б) вмикати і вимикати (крім аварійних випадків) устаткування і механізми, робота на яких не доручена;

в) відволікатися сторонніми справами і розмовами, відволікаючи інших;

г) працювати на несправному устаткуванні;

д) торкатися частин механізмів, що перебувають у русі, торкатися до струмопровідних частин, електричних дротів (навіть ізольованих), кабелів, клем, наступати на лежачі на підлозі переносні дроти.

1.17. За невиконання вимог, що містяться в цій інструкції, винні залучаються до адміністративної, дисциплінарної відповідальності у встановленому законодавством порядку в залежності від характеру порушень і їхніх наслідків.

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Оглянути робоче місце. Упорядкувати робоче місце, переконавшись, що на робочому місці відсутні сторонні предмети, всі пристрої і блоки ПЕОМ під'єднанні до системного блоку за допомогою роз'ємів кабелів відповідно до монтажною схемою.

2.2. Перевірити:

- справність роз'ємів кабелів, електроживлення і блоків пристроїв;
- відсутність зламів і ушкоджень ізоляції дротів, розеток, вилок;
- відсутність відкритих струмоведучих частин в пристроях ПЕОМ
- відсутність вологи на елементах у всіх пристроях

2.3. Підготувати робоче місце для роботи з пристроями типу "Дисплей":

- розташувати крісло так, щоб відстань до екрана була 400 - 800 мм;
 - вжити заходів, щоб при нормальній освітленості робочого місця пряме світло не падало на екрани приладів;
 - після вмикання дисплея відрегулювати яскравість і контрастність монітора; мерехтіння екрана не допускається;
- при наявності відблисків на екрані монітора змінити місце його розташування, або засіб освітлення приміщення.

2.4. Протерти злегка зволоженою серветкою (із бязі або марлі), клавіатуру (для зниження рівня статичної електрики), зовнішньої поверхні екрана дисплея.

III. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Перед вмиканням штепсельної вилки кабелю електроживлення в розетку 220 В переконатися в тому, що всі вимикачі мережі на всіх пристроях ПЕОМ знаходяться в положенні "виключено", а корпуси пристроїв заземлені (занулені).

3.2. Після підключення пристроїв ПЕОМ до електромережі встановити яскравість і фокус зображення на екран ручками регулювання відповідно до особливостей свого зору.

3.3. Забороняється залишати своє робоче місце без відома керівника робіт.

3.4. Забороняється залишати ПЕОМ під напругою без нагляду, за винятком працюючого в автоматичному режимі устаткування.

3.5. Забороняється від'єднання / приєднання / будь-яких пристроїв і кабелів ПЕОМ увімкнутому в електромережу комп'ютері.

3.6. Подавати напругу на пристрої й окремі блоки ПЕОМ тільки після ретельної перевірки надійності кріплення провідників заземлення (занулення), справності кабелів і роз'ємів в мережі електроживлення.

3.7. Вимкнути ВТ (відеотермінал) і повідомити про несправність, якщо при його ввімкненні на екрані ВТ не з'являється ніяка інформація (екран порожній), або в центрі екрана висвічується яскрава біла смуга.

3.8. При виявленні запаху гару в пристроях ПЕОМ негайно вимкнути апаратуру, у друге не включати і звернутися до фахівця з технічного обслуговування ПЕОМ.

3.9. Режим праці і відпочинку користувачів, безпосередньо працюючих із ВТ, повинен залежати від характеру виконуваної роботи: при введенні даних, редагуванні програм, читанні інформації з екрану, безупинна тривалість роботи з ВТ не повинна

перевищувати 4 години при 8-годинному робочому дні. Щогодини необхідно проводити перерву на 5-10 хвилин, а через 2 години - на 15 хвилин.

3.10. Кількість мікропауз /тривалістю до 1 хвилини/ регулюється індивідуально.

3.11. Кількість оброблюваних символів в (або знаків на ВТ) не повинна перевищувати 30 тисяч за 4 години роботи.

3.12. Форми й зміст перерв можуть бути різні: виконання альтернативної допоміжної роботи, проведення гімнастики для очей, загальної гімнастики, тощо.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Встановити у положення "виключено" всі вимикачі пристроїв, з якими ви працювали.

4.2. Зробити вологе прибирання робочого місця. Витирання пилу з апаратури робити при вимкненому електроживленні.

4.3. Про всі несправності, виявлені під час роботи і про вжиті заходи що до їх усунення, доповісти керівнику робіт.

4.4. Виключити загальний вимикач електроживлення всіх робочих місць.

4.5. Виключити світло на робочому місці й у приміщенні.

V. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. При виявленні запаху гару в пристроях ПЕОМ припинити роботу, вимкнути апаратуру, повторно не вмикати і звернутися до фахівця з технічного обслуговування ПЕОМ.

5.2. Покинути небезпечну зону і вжити заходи щодо попередження подальшого розвитку аварії (вимкнути електроенергію шляхом вимикання загального рубильника, або пакетного вимикача на електроштити приміщення, а у випадку пожежі - і приточно - витяжну вентиляцію).

5.3. У випадку пожежі телефонувати 3-10, 9-101.

5.4. При нещасному випадку очевидець, що виявив факт травмування, або сам постраждалий зобов'язаний сповістити про це безпосередньо керівника робіт і вжити заходів щодо надання першої медичної допомоги постраждалим. Необхідно також зберегти до прибуття комісії з розслідування обстановку, що була на момент травмування, якщо це не загрожує життю, або здоров'ю інших людей і не призведе до більш тяжких наслідків.

5.5. При нещасних випадках надати таку долікарську допомогу постраждалим:

при ураженні електричним струмом, якщо постраждалий дихає рідко і судорожно, або у нього відсутні ознаки життя (не прослуховується дихання, немає пульсу, розширені зіниці очей);

робити штучне дихання "рот в рот" і непрямий масаж серця (при цьому необхідно організувати виклик швидкої допомоги) при пораненні накладіть стерильну пов'язку; при кровотечі рану закрийте стерильною пов'язкою і тримайте у такому стані 3-5 хвилин. Якщо кровотеча припинилася, пов'язку закріпіть бинтом; при переломах, ударах, вивихах і розтягуваннях забезпечте спокійне і зручне положення ушкодженої частини тіла. У всіх випадках після надання першої допомоги при необхідності викликати невідкладну медичну допомогу за телефоном 9-103.

Начальник ЕТВ

Валерій КАРНАУХ

ПОГОДЖЕНО:

Провідний інженер з охорони праці

Тетяна УДОВЕНКО

Начальник юридичного відділу

Максим ДЄСВ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 634
ДЛЯ СПІВРОБІТНИКІВ ТА КОРИСТУВАЧІВ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЕОМ
Відділу матеріально – технічного постачання

м. ЗАПОРІЖЖЯ
2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ ректора

НУ «Запорізька політехніка»

від «16» 04 2025 р. № 111-А

ІНСТРУКЦІЯ
з ОХОРОНИ ПРАЦІ № 634
ДЛЯ СПІВРОБІТНИКІВ ТА КОРИСТУВАЧІВ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЕОМ
Відділу матеріально – технічного постачання

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція розроблена на основі Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9; Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15; Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями, затверджених наказом Мінсоцполітики від 14.02.2018 № 207; Загальних вимог стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників, затверджених наказом МНС від 25.01.2012 № 67;

1.2. Співробітник проходить інструктаж за цією інструкцією перед початком роботи (первинний інструктаж), а потім через кожні шість місяців (повторний інструктаж). Результати інструктажу заносять до **Журналу реєстрації інструктажів із питань охорони праці на робочому місці для працівників**. У журналі після проходження інструктажу має бути підпис особи, яка проводить інструктаж, та співробітника ВМТП.

1.3. Основним обладнанням робочого місця співробітника є персональний комп'ютер (системний блок, монітор (екранний пристрій), клавіатура, маніпулятор), робочий стіл, крісло. Також у роботі використовують офісну оргтехніку (принтер, ксерокс, сканер тощо) та канцелярське приладдя.

1.4. До роботи допускають співробітників, які пройшли інструктажі з питань охорони праці та пожежної безпеки.

1.5. Співробітник зобов'язаний:

- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку;
- знати та виконувати вимоги правил охорони праці, пожежної безпеки;
- не допускати за своє робоче місце сторонніх осіб;
- виконувати лише ту роботу, яку доручив йому начальник та з якої він пройшов інструктаж;
- не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці та пожежної безпеки;
- знати правила надання домедичної допомоги;
- знати розташування та вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння;
- вміти працювати з ПК та оргтехнікою.

1.6. небезпечні та шкідливі виробничі фактори, що можуть впливати на співробітника:

- нерівномірність розподілу яскравості у полі зору;
- підвищена яскравість світлового зображення;
- ураження електричним струмом;
- напруга зору й уваги;
- тривалі статичні навантаження;
- падіння, протяги.

1.7. Приміщення має бути з природним і штучним освітленням.

1.8. При розміщенні робочих місць необхідно пряме засвічування екрана природним освітленням. Світлові відблиски з клавіатури, екрана та інших частин ПК у напрямку очей співробітника неприпустимі.

1.9. При розташуванні елементів робочого місця варто враховувати:

- робочу позу співробітника;
- простір для розміщення співробітника;
- можливість огляду елементів робочого місця;
- можливість огляду простору поза межами робочого місця;
- можливість робити записи, розміщувати на робочому столі документацію та матеріали, які використовує співробітник.

1.10. Розташування елементів робочого місця не має заважати рухам та переміщенню для експлуатування ПК.

1.11. Розташовувати монітор необхідно так, щоб відстань від поверхні екрана до очей співробітника була 600-700 мм залежно від розміру екрана та шрифту (зображення).

1.12. Зображення на екрані має бути стабільним, без миготінь.

1.13. Необхідно розміщувати клавіатуру на робочому столі або окремому столі на відстані 100-300 мм від краю з боку співробітника. Положення клавіатури та кут її нахилу залежить від побажання співробітника — кут нахилу у межах 5-15°. Не допускати хитання клавіатури.

1.14. Конструкція робочого столу має бути такою, щоб оптимально розмістити на робочій поверхні обладнання, що використовують, із урахуванням кількості, розмірів, конструктивних особливостей та характеру його роботи.

1.15. Крісло має забезпечувати підтримування раціональної робочої пози під час виконання основних виробничих операцій та можливість зміни пози.

1.16. Раціональна поза співробітника:

- ступні розташовані на підлозі або на підставці для ніг;
- стегна зорієнтовані у горизонтальній площині;
- верхні ділянки рук вертикальні;
- кут ліктьового суглоба у межах 70-90°;
- зап'ястя зігнуті під кутом не більше ніж 20°;
- нахил голови у межах 15-20°, а часті її повороти унеможливлені.

1.17. Щоб забезпечити оптимальну робочу позу необхідно:

- засоби праці, з якими працівник має тривалий або найбільш частий зоровий контакт, розмістити у центрі зони зорового спостереження та моторного поля;
- забезпечити відстань близько 600-500 мм між найважливішими засобами праці, з якими працівник працює найчастіше.

1.18. ПК та оргтехніку необхідно встановлювати на рівній твердій поверхні (столі).

Не дозволено встановлювати ПК та оргтехніку на хитких підставках чи на похилій поверхні.

1.19. ПК та оргтехніку не встановлювати впритул до стіни. Не допускати загородження вентиляційних отворів сторонніми предметами.

1.20. Розетка біля ПК/оргтехніки має бути в доступному місці, щоб в аварійних випадках можна було своєчасно їх вимкнути. Не рекомендовано використовувати подовжувачі.

1.21. Під час переміщення ПК/оргтехніки необхідно витягти вилку живлення з розетки.

1.22. Не допускати ушкодження чи модифікування шнура живлення. Заборонено ставити горючі, важкі речі на шнур живлення, тягнути чи надмірно перегинати його, скручувати та зав'язувати шнур живлення у вузол.

1.23. ПК та оргтехніку необхідно під'єднувати до електромережі лише за допомогою справних штепсельних з'єднань та електророзеток заводського виробництва.

1.24. Штепсельні з'єднання та електророзетки мають бути зі спеціальними контактами для під'єднання нульового захисного провідника. Їхня конструкція має забезпечувати з'єднання нульового захисного провідника раніше, ніж з'єднання фазового та нульового робочого провідників. Порядок роз'єднань при вимкненні має бути зворотнім.

1.25. Заборонено під'єднувати електрообладнання до звичайної двошнурової електромережі.

1.26. ПК та оргтехніка мають бути технічно справними. Всі елементи керування мають бути в наявності та цілими. Заборонено використовувати пошкоджений ПК або оргтехніку.

1.27. Вносити будь-які зміни в конструкцію, проводити модифікування ПК та оргтехніки не допускається. Заборонено знімати будь-які кришки та панелі, що закріплені гвинтами.

1.28. Заборонено ставити на ПК та оргтехніку металеві предмети, ємкості з водою (вази, горшки для квітів, чашки, склянки тощо).

1.29. Бути обережним із фарбувальним порошком (тонером). За наявності відкритого вогню пил фарбувального порошку може спалахнути.

1.30. Бути обережним, коли п'єте воду, чай, каву або інші напої під час роботи з ПК або оргтехнікою. Внаслідок проливу рідини може статися коротке замикання.

1.31. У приміщенні необхідно регулярно прибирати.

1.32. Спіробітник зобов'язаний дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про особисту безпеку та здоров'я довколишніх при виконанні будь-яких робіт чи під час перебування на території університету.

1.33. За невиконання цієї інструкції співробітник несе відповідальність згідно з чинним законодавством.

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

- 2.1. Оглянути робоче місце і навести на ньому лад; переконатися, що на ньому немає сторонніх предметів; усе обладнання і блоки ПК з'єднані з системним блоком з'єднувальними шнурами.
- 2.2. Перевірити надійність встановлення ПК на робочому столі. Монітор не має стояти на краю стола. Повернути монітор так, щоб було зручно дивитися на екран — під прямим кутом (а не збоку) і трохи зверху вниз; при цьому екран має бути трохи нахиленим.
- 2.3. Вставити вилку в розетку і переконатися, що вона міцно тримається. Заборонено вставляти та виймати вилку мокрими руками.
- 2.4. Відрегулювати й зафіксувати висоту крісла та нахил його спинки.
- 2.5. За потреби приєднати до комп'ютера необхідні периферійні пристрої (принтер, сканер тощо). Усі кабелі, що з'єднують системний блок із іншими пристроями, варто вмикати та вимикати лише за вимкненого комп'ютера.
- 2.6. Відрегулювати яскравість свічення, контрастність монітора.
- 2.7. Очистити монітор від пилу та інших забруднень.
- 2.8. Про всі виявлені несправності інформувати керівника робіт і не братися до роботи, доки їх не буде усунено.

III. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

- 3.1. Під час перебування в кабінеті бути уважним та обережним.
- 3.2. На підлозі в кабінеті розташовані кабельні канали. Не наступати на кришки кабельних каналів та проводи.
- 3.3. Під час пересування бути обережним. Дивитися під ноги. Не наступати на вологу підлогу.
- 3.4. Розміщувати тумбочку так, щоб вона не заважала іншим працівникам, не захарашувала проходи між робочими місцями та шляхи евакуації. Шухлядки, дверцята тумбочки, шаф тримати зачиненими.
- 3.5. Співробітнику заборонено:
 - підійматися на висоту понад 1,3 м над рівнем підлоги;
 - перегинатися через вікна, гойдатися, кататися на стільцях, ставати на столи, стільці, підвіконня або на інші предмети;
 - проводити електромонтажні роботи, торкатися оголених, пошкоджених проводів;
 - торкатися мокрими руками вилок проводів живлення, електропроводів, розеток, вимикачів;
 - підіймати та переміщувати вантаж вагою понад: жінкам — 10 кг, чоловікам — 30 кг;
 - курити і розпивати спиртні напої на робочому місці;
 - перебувати в приміщеннях офісу у нетверезому стані або під дією наркотичних речовин;
 - зберігати, приймати їжу на робочому місці;
 - залишати видану продукцію на робочому місці;
 - залишати приміщення офісу у робочий час (не враховуючи обідню перерву), крім випадків направлення працівника у відрядження за розпорядженням керівника.

Під час роботи на ПК.

3.6. Співробітник має розміщувати особисті речі на робочому місці так, щоб вони не заважали іншим співробітникам, не захащували проходи між робочими місцями та шляхи евакуації.

3.7. Стійко встановити клавіатуру на робочому столі, не допускати її хитання. Водночас передбачити можливість її поворотів та переміщень.

3.8. Якщо в конструкції клавіатури не передбачено простору для опори долонь, то клавіатуру варто розміщувати на відстані не менше ніж 100 мм від краю столу в оптимальній зоні моторного поля.

3.9. Під час роботи сидіти прямо, не напружуватися.

3.10. Щоб зменшити несприятливе навантаження на працівника під час роботи з комп'ютерною мишею (вимушена поза, необхідність постійно контролювати якість дій), забезпечити велику вільну поверхню столу для переміщення комп'ютерної миші та зручного упору ліктьового суглоба.

3.11. Періодично за вимкненого комп'ютера прибирати пил із поверхонь ПК спеціальними серветками.

3.12. Під час роботи з ПК заборонено:

- обслуговувати, ремонтувати, налагоджувати ПК безпосередньо на робочому місці працівника під час роботи з ним;
- самостійно розбирати та ремонтувати системний блок (корпус ноутбука), монітор, клавіатуру, комп'ютерну мишу тощо;
- зберігати біля ПК папір, носії інформації, запасні блоки, деталі тощо, якщо їх не використовують для поточної роботи;
- вимикати захисні пристрої, самочинно проводити зміни у конструкції та складі або їх технічне налагодження;
- працювати з моніторами, у яких під час роботи з'являються нехарактерні сигнали, нестабільне зображення на екрані тощо;
- встромляти сторонні предмети до вентиляційних отворів ПК;
- вимикати захисні пристрої, самочинно проводити зміни у конструкції та складі ПК або їх технічне налагодження;
- працювати з ПК, у яких під час роботи виникають нехарактерні сигнали, нестабільне зображення на екрані й інші несправності.

3.13. Якщо ПК не працює, необхідно повідомити про це своєму начальнику ВМТП.

3.14. Через кожні дві години роботи за ПК необхідно робити перерви тривалістю 15 хв.

3.15. Якщо виник зоровий дискомфорт або інші неприємні відчуття, необхідно зробити перерву.

3.16. Під час роботи з оргтехнікою

3.17. При роботі на оргтехніці дотримуватися інструкції (підприємства-виробника) з експлуатації.

3.18. При роботі на ксероксі:

- кришку ксерокса відкривати і закривати м'яко, без ударів;
- при видаленні зім'ятого паперу не торкатися нагрівального блоку, адже він може бути гарячим; не торкатися фарбувального порошку на зім'ятому папері руками або одягом; уникати розсипання фарбувального порошку;
- заборонено залишати в ксероксі обірваний папір;
- папір, що застряг, видаляти не раніше ніж через 15 с після вимкнення ксерокса;
- після видалення паперу необхідно переконатися, що всі блоки та важелі повернуті в початкове положення, а всі кришки закриті;
- якщо забруднили руки тонером, негайно протерти шкіру вологою ганчіркою або помити руки водою з милом;
- заборонено використовувати алюмінієву фольгу або папір, що містять вуглець (графіт), інший струмопровідний папір;
- завантажувати папір для копій чи вилучати зім'ятий папір обережно, щоб не порізати руки папером.

3.19. Під час роботи на принтері:

- використовувати папір, вказаний в інструкції до принтера;
- стежити, щоб папір не містив скріпок, скоб;
- якщо папір зім'явся, знеструмити принтер, відкрити кришку, обережно витягнути лоток із папером, картридж та пошкоджений аркуш; не торкатися термозакріплювального пристрою; бути уважним, щоб не обпектися під час витягування аркуша з нього;
- заборонено відкривати кришку валика і торкатися до нього;
- заборонено самому замінювати, розбирати, заповнювати, ремонтувати картридж;
- заборонено розбирати принтер, самотійно його чистити;
- берегти руки від порізів папером.

Не рекомендовано використовувати папір:

- на якому вже надруковано;
- занадто гладкий і блискучий, а також високотекстурований;
- ламінований;
- рваний, зморщений або із нерегулярними отворами від діркопробивача чи степлера;
- фірмові бланки, заголовок яких надрукований не термостійкими фарбами, що мають витримувати 200 °C протягом 0,1 с.

3.20. Якщо всередину оргтехніки потрапили рідина або інші сторонні предмети, необхідно негайно її вимкнути, а потім витягти вилку з розетки та викликати спеціаліста з обслуговування.

3.21. Вилучати папір обережно, не торкатися намистом, браслетами чи іншими металевими речами до внутрішніх деталей оргтехніки.

3.22. Слідкувати, щоб тонер не потрапив на одяг, шкіру, у рот, ніс та очі; не пробувати його на смак.

3.23. Якщо оргтехніка не працює, необхідно повідомити про це начальника ВМТП.

3.24. Заборонено самотійно розбирати, ремонтувати, модифікувати оргтехніку або її частини.

3.25. Заборонено використовувати пошкоджену, неприцездатну оргтехніку.

3.26. Вологе прибирання оргтехніки проводити після її знеструмлення.

- 3.27. Не використовувати надрукований папір як обгортку, не класти на нього їжу.
- 3.28. Проводити технічне обслуговування та ремонт оргтехніки самостійно заборонено.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБІТ

- 4.1. Вимкнути від електричної мережі ПК, монітор, оргтехніку тощо.
- 4.2. Вимкнути стабілізатор, якщо комп'ютер під'єднаний до мережі через нього.
- 4.3. Прибрати робоче місце.

V. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

- 5.1. У разі аварійної ситуації необхідно негайно припинити роботу, від'єднати ПК/оргтехніку від електромережі, повідомити про те, що сталося, начальника ВМТП. Не допускати в небезпечну зону сторонніх осіб.
- 5.2. Якщо стався нещасний випадок, співробітник зобов'язаний зберегти обстановку у робочій зоні й устаткування такими, якими вони були на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших співробітників та не призведе до більш тяжких наслідків), вжити заходів, щоб запобігти подібним інцидентам у майбутньому, поінформувати про подію начальника відділу (іншу відповідальну особу підприємства) та надалі керуватися його вказівками.
- 5.3. У разі виявлення пожежі (ознак горіння), повідомити керівнику та, за потреби, викликати оперативно-рятувальну службу за телефоном «101» або «112» (вказати адресу та місце виникнення пожежі, наявність людей, а також своє прізвище) та вжити можливих заходів для гасіння (локалізації) пожежі наявними засобами пожежогасіння. Пам'ятати, що гасити електротехнічні пристрої, які перебувають під напругою, можна лише після їх попереднього від'єднання від електромережі та за допомогою вуглекислотних або порошкових вогнегасників.
- 5.4. За потреби надати потерпілому домедичну допомогу. За подальшого погіршення самопочуття потерпілого не припиняти надавати домедичну допомогу і викликати за телефоном «103» або «112» швидку медичну допомогу.
- 5.5. У всіх випадках виконувати вказівки робіт, щоб ліквідувати небезпеку.

Начальник ВМТП

Олександр НАУМЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Провідний інженер з охорони праці

Тетяна УДОВЕНКО

Начальник юридичного відділу

Максим ДЕСЬ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 635
ДЛЯ ПЕРСОНАЛУ ЩО ПРАЦЮЄ ЕЛЕКТРОІНСТРУМЕНТОМ
ТА ПЕРЕНОСНИМИ СВІТИЛЬНИКАМИ
Енергомеханічної служби

м. ЗАПОРІЖЖЯ
2025р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ректора

НУ «Запорізька політехніка»

від 16.04. 2025р. № 111-А

ІНСТРУКЦІЯ
з ОХОРОНИ ПРАЦІ № 635
ДЛЯ ПЕРСОНАЛУ, ЩО ПРАЦЮЄ ЕЛЕКТРОІНСТРУМЕНТОМ ТА
ПЕРЕНОСНИМИ СВІТИЛЬНИКАМИ
Енергомеханічної служби

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дія інструкції поширюється на всі підрозділи НУ «Запорізька політехніка».

1.2. Інструкція розроблена на основі НПАОП 0.00-4.15-98 "Положення про розробку інструкцій з охорони праці", НПАОП 0.00-1.71-13 "Правила охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями", Положення № 5-ОП Про розробку інструкції з охорони праці в НУ «Запорізька політехніка» затвердженого наказом ректора № 142-А від 29.07.2024 р.

1.3. При експлуатації ручного електрифікованого інструменту (далі електроінструмент) слід також керуватись інструкціями підприємств-виготовлювачів, а також ДПАСП 0.00-1.21-98 "Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів", "Правилами, устроювання електроустановок.

1.4. Електроінструмент за умовами безпеки поділяється на такі класи:

I - електроінструмент, у якого всі деталі, що перебувають під напругою, ізольовані і штепсельна вилка має заземлювальний контакт;

II - електроінструмент, у якого всі деталі, що перебувають під напругою, мають подвійну або посилену ізоляцію (цей електроінструмент не має пристроїв для заземлення);

III - електроінструмент на номінальну напругу не вище 42В. у якого ні внутрішні, ні зовнішні кола не перебувають під іншою напругою. Електроінструмент класу III, призначений для живлення від безпечної наднизької напруги.

Номінальна напруга для електроінструмента класів I і II має бути не більше 220 В для електроінструмента постійного струму; 380 В - для електроінструмента змінного струму.

1.5. Електроінструмент, який живиться від електромережі» слід обладнувати незнімним гнучким кабелем (шнуром) зі штепсельною вилкою.

Незнімний гнучкий кабель електроінструмента класу I повинен мати жилу, яка з'єднує заземлювальний затискач електроінструмента із заземлювальним контактом штепсельної вилки.

1.6. Кабель в місці введення до електроінструмента класу I слід захищати від стирань і перегинів еластичною трубкою з ізоляційного матеріалу.

Трубку слід закріплювати в корпусних деталях електроінструмента, вона повинна виступати з них на довжину не менше п'яти діаметрів кабелю. Закріплення гребки на кабелі поза інструментом забороняється.

1.7. Для приєднання однофазного електроінструмента шланговий кабель повинен мати три жили: дві - для живлення, одну - для заземлення,

1.8. Для приєднання трифазного електроінструмента застосовується чотирижильний кабель, одна жила якого потрібна для заземлення.

Ці вимоги стосуються тільки електроінструмента із таким корпусом, який слід заземлювати.

1.9. Доступні для доторкання металеві деталі електроінструмента класу I, які можуть опинитись під напругою у випадку пошкодження ізоляції, повинні бути з'єднані із заземлювальним затискачем.

Електроінструмент класів II і III не заземлюють.

1.10. Заземлення корпусу електроінструмента слід здійснювати спеціальною жилою живильною кабелю, яка не може одночасно бути провідником робочого струму.

Використовувати з цією метою нульовий робочий провід забороняється.

1.11. Штепсельна вилка повинна мати відповідну кількість робочих і один заземлювальний контакт. Конструкція вилки повинна забезпечувати випереджальне замикаання заземлювального контакту під час ввімкнення та більш запізнене розмикання його під час вимикання.

1.12. Конструкція штепсельних вилок електроінструмента класу III повинна унеможливити з'єднання їх з розетками на напругу понад 42 В.

1.13. До роботи з електроінструментом допускаються особи не молодше 18 років, які пройшли медичне обстеження, спеціальне навчання і перевірку знань щодо безпечного виконання робіт із застосуванням електроінструменту, та інструктаж з охорони праці на робочому місці.

1.14. Результати інструктажу заносяться в «Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці для працівників». В журналі після проходження інструктажу повинні бути підписи особи, яку інструктують та особи, яка інструктує.

1.15. За невиконання даної інструкції робітник несе дисциплінарну, матеріальну, адміністративну та кримінальну відповідальність.

1.16. До роботи з електроінструментом класу I в приміщеннях з підвищеною небезпекою та поза приміщеннями допускаються працівники з II групою електробезпеки.

До роботи з електроінструментом II і III класу достатньо I групи з електробезпеки.

1.17. Кабель електроінструменту має бути захищений від випадкових пошкоджень і зіткнень його з гарячими, вогкими та масними поверхнями.

1.18. Електроінструмент підлягає періодичній перевірці не рідше 1 разу на 6 місяців. „

1.19. До періодичної перевірки входять:

- зовнішній огляд;
- перевірка роботи на холостому ході не менше 5 хвилин;
- вимірювання опору ізоляції мегомметром на напругу 500В протягом 1 хвилини за умов ввімкненого вимикача, в цьому разі опір ізоляції має бути не менше 1 МОм.
- перевірка справності кола заземлення (для електроінструмента класу I).

1.20. У електроінструмента вимірюється опір обмоток і струмовідного кабелю відносно корпусу та зовнішніх металевих деталей.

1.21. Справність кола заземлення перевіряється за допомогою пристрою на напругу не більше 12 В, один контакт якого підключається до заземлювального контакту штепсельної вилки, а другий - до доступної для дотику металевої деталі інструмента (наприклад, до шпінделя). Електроінструмент вважається справним, якщо пристрій показує наявність струму.

1.22. Після капітального ремонту електроінструмента чи ремонту його електричної частини він підлягає випробуванню в такому обсязі і послідовності:

- перевірка правильності складання зовнішнім оглядом та триразовим ввімкненням і вимиканням вимикача у підключеного на номінальну напругу електроінструмента, в цьому разі не має бути відмов пускання і зупинення;
- перевірка справності кола заземлення (для електроінструмента класу безпеки I):
- випробування ізоляції на електричну міцність;
- обкатка в робочому режимі не менше 30 хвилин.

1.23. Після капітального ремонту електроінструмента опір ізоляції між деталями, що перебувають під напругою і корпусом, або деталями для основної ізоляції має бути не нижче 2 МОм, дім додаткової - 5 МОм, для підсиленої - 7 МОм.

Випробування електричної міцності ізоляції електроінструмента слід проводити напругою змінного струму частотою 50Гц:

- для електроінструмента класу безпеки I-1000 В,
- класу безпеки II - 2500 В,
- класу безпеки III - 400 В.

1.24. Електроди випробувальної установки прикладаються до одного з контактів штепсельної вилки та до шпинделя або металевому корпусу або ж до фольги, наклеєної на корпус електроінструмента, виконаного із ізоляційного матеріалу (вимикач має бути ввімкнений).

Ізоляція електроінструмента має витримати зазначену напругу протягом 1 хвилини.

1.25. Результати перевірок і випробувань електроінструменту слід заносити в «Журнал обліку, перевірки та випробування електроінструменту, трансформаторів, перетворювачів частоти та переносних світильників». Журнал повинна вести призначена розпорядженням по підприємству особа, відповідальна за збереження та справність електроінструменту.

1.26. На корпусах електроінструмента слід зазначити інвентарні номери, а також дати наступних перевірок.

1.27. Зберігати електроінструмент та допоміжне обладнання до нього слід у сухому приміщенні, обладнаному стелажми, полицями, скринями, що надійно забезпечують його збереження, згідно з вимогами до умов зберігання, зазначеними в паспорті електроінструмента.

Забороняється складати електроінструмент в два ряди і більше без спеціального упакування.

1.28. Під час транспортування електроінструмента слід вживати застережних заходів, що унеможливають його пошкодження. Забороняється перевозити електроінструмент разом з металевими деталями та виробами.

1.29. Під час кожного чергового видавання електроінструменту на виробництві особою відповідальною за збереження та справність електроінструменту в присутності працівника мають бути перевірені:

- комплектність і надійність кріплення деталей;
- справність деталей корпусу, рукоятки та кришок щіткотримачів, наявність захисних кожухів та їх справність (зовнішнім оглядом);
- надійність роботи вимикача;
- задовільна робота на холостому ході.

1.230 У електроінструмента класу I, крім того, має бути перевірена справність кола заземлення між його корпусом і заземлювальним контактом штепсельної вилки. Працівнику мають бути видані засоби індивідуального захисту (діелектричні рукавички, калоші, килими).

1.31. Забороняється видавати для роботи електроінструмент, який не відповідає хоча б одній із перелічених вимог або електроінструмент з простроченою датою періодичної чергової перевірки.

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Перевірити справність електроінструменту:

2.1.1. Стан конуса шпинделя і хвостовика робочого інструменту; якщо конус забруднений, його необхідно очистити.

2.1.2. Надійність кріплення всіх різьбових з'єднань.

2.1.3. Легкість і плавність ходу ходових деталей.

2.1.4. Справність редуктора, для чого шпindelь електроінструмента необхідно декілька раз повернути від руки при відключеному двигуні; якщо редуктор справний, шпindelь обертається легко, без заїдання.

2.1.5. Наявність огорджувальних засобів.

2.2 Безпосередньо перед початком роботи необхідно перевіряти:

2.2.1. Відповідність напруги і частоти струму електричної мережі до напруги і частоти струму електродвигуна електроінструмента, зазначених в паспорті.

2.2.2. Надійність закріплення робочого виконувального інструменту (свердел, абразивних кругів, дискових пил, ключів-насадок та ін.).

2.3 Якщо електроінструмент протягом довгого часу зберігався на складі, то перед роботою необхідно перевірити стан ізоляції.

III. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Дозволяється працювати тільки тим електроінструментом по безпечній експлуатації якого робітник проінструктований.

3.2. Під час роботи електроінструментом класу I застосування засобів індивідуального захисту (діелектричних рукавичок, калош, килимів таї ін.) обов'язкове, за такими винятками:

- якщо тільки один електроінструмент одержує живлення від розподільчого трансформатора безпеки.
- якщо електроінструмент одержує живлення від перетворювача частоти з окремими обмотками.
- якщо електроінструмент одержує живлення через захисно-вимикальний пристрій.

3.3. У приміщеннях без підвищеної небезпеки ураження працівників електричним струмом достатньо застосувати діелектричні рукавиці, а в приміщеннях зі струмовідними підлогами - також і діелектричні капоті або килими.

3.4. Перед видачею засобів індивідуального захисту необхідно перевірити чи не минув термін їх випробування.

3.5. Термін випробування заходів індивідуального захисту: діелектричні рукавички - 1 раз на 6 місяців; діелектричні калоші - 1 раз на 12 місяців; діелектричні боти - 1 раз на 36 місяців; діелектричні килимки - оглядаються 1 раз на 6 місяців.

3.6. Електроінструментом класів II і III дозволяється працювати без застосування індивідуальних засобів захисту в приміщеннях без підвищеної небезпеки ураження працівників електричним струмом.

3.7. У посудинах, апаратах та інших металевих спорудах в умовах обмеженої можливості переміщення і виходу з них дозволяється працювати електроінструментом класів I і II за умов, якщо тільки один електроінструмент одержує живлення від автономної двигун-генераторної установки, розподільчого трансформатора безпеки або перетворювача частоти із роздільними обмотками, а також електроінструментом класу III. В цьому разі джерело живлення (трансформатор, перетворювач тощо) слід розміщувати поза вказаними посудинами, а вторинне коло джерела не слід заземлювати.

Роботи в посудинах повинні виконувати два робітники; один з них наглядаючий, який тримає в руках мотузку, вільний кінець якої повинен бути не менше 2 м, а другий зав'язаний за кінець рятувального пояса робітника, який знаходиться в посудині.

3.8. Робітникові забороняється:

3.8.1. Підключати електроінструмент напругою до 12 В до електричної мережі загального користування через автотрансформатор, резистор або потенціометр.

3.8.2. Натягати, перекручувати та перегинати кабель, ставити на нього вантаж, а також допускати перетинання кабелю живлення електроінструменту з тросами, кабелями та рукавами газозварки.

Працювати машинами класів II та III дозволяється без застосування діелектричних засобів захисту.

3.4.4. Експлуатувати машини, які не захищені від дії крапель або бризок і не мають розпізнавальних знаків (крапля в трикутнику або дві краплі), на відкритих майданчиках під час дощу або снігу забороняється.

3.4.5. Працювати ручними машинами ударної або ударно-свердлильної дії слід у м'яких рукавицях з подвійною підкладкою з боку долоні.

3.4.6. Під час роботи ручними машинами, маса яких перевищує 10 кг, необхідно застосовувати пристрої для їх підтримування.

3.4.7. Використовувати масу тіла для допоміжного тиску на ручні машини не дозволяється.

3.4.8. Під'єднання допоміжного обладнання (трансформаторів, перетворювачів частоти, захисно-вимикальних пристроїв та ін.) до мережі та від'єднання його повинно виконуватись персоналом експлуатаційної організації. Електромонтажник виконує вмикання та вимикання установки комутаційними апаратами.

3.4.9. У разі зникнення напруги в електричній мережі або при заклинюванні частин, що обертаються, слід негайно вимкнути машину.

3.4.10. У перервах, після закінчення роботи, а також під час змащування, чищення, заміни робочого інструменту необхідно вимикати машину.

3.4.11. Під час транспортування машини в межах підприємства (об'єкта) слід запобігати їй пошкодженню.

Перевозити машини разом з металевими деталями, виробами тощо не дозволяється.

3.4.12. Негайно припинити роботу у разі виникнення хоча б однієї з таких несправностей:

- пошкодження штепсельного з'єднання, кабеля або його захисної трубки;
- пошкодження кришки щіткотримача;
- нечітке спрацьовування вимикача;
- іскріння щіток па колекторі з появою колового вогню на його поверхні;
- витікання мастила з редуктора або вентиляційних каналів;
- поява диму або запаху від горіння ізоляції;
- поява незвичайного шуму, стукоту та вібрації;
- поломки або появи тріщин у корпусі, ручці та захисній огорожі;
- пошкодження робочого інструменту.

3.4.13. Свердлити отвори та пробивати борозни в стінах, панелях перекриття, у яких розміщена захована електропроводка, а також виконувати інші роботи, коли може бути пошкоджена ізоляція електричних проводів та установок, слід після від'єднання цих дротів та установок від джерел живлення.

3.4.14. Роботи, під час яких можуть бути пошкоджені приховані санітарно-технічні трубопроводи слід виконувати після їх перекриття.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ВИКОНАННЯ РОБІТ

4.1. Після закінчення роботи вимкнути механізми, очистити робоче місце, скласти весь інструмент, вимити руки і обличчя теплою водою з милом.

3.16. Забороняється приєднувати електроінструмент до мережі шляхом навішування зачищених кінців проводів або їх скручування.

3.17. В разі раптової зупинки електроінструменту (зникненню напруги, заклинювання рухомих частин тощо) він має бути вимкнений вимикачем. під час перенесення електроінструменту з одного робочого місця на друге, а також під час перерви в роботі та її закінченні електроінструмент обов'язково має бути відімкнений від мережі штепсельною вилкою.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Відключити електроінструмент від електричної мережі шляхом роз'єднання штепсельного з'єднання.

4.2. Прибрати робоче місце від стружки спеціальною щіткою.

4.3. Ретельно очистити електроінструмент від бруду, мастила і пилу, а ржавіючі частини протерти ганчіркою злегка змащеною мастилом.

4.4. Протерти проводи сухою ганчіркою, акуратно згорнути в бухту.

4.5. Здати, електроінструмент на склад.

4.6. Засоби індивідуального захисту скласти у відведене для них місце.

4.7. Зняти спецодяг, очистити від пилу, скласти у відведене для нього місце, помити руки, обличчя з милом; при можливості прийняти душ.

4.8. Доповісти керівникові робіт про всі недоліки, які мали місце під час роботи з електроінструментом.

V. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. Під час роботи з електроінструментом може виникнути ситуація, що може привести до аварії або нещасного випадку: ураження електрострумом, пожежа, падіння з висоти, вихід з ладу електроінструменту, поява диму, різкий запах горілої ізоляції, підвищені стукіт, шум, вібрація; зіпсування або поява тріщин в корпусі та інше.

5.2. При виникненні такої ситуації треба негайно припинити роботу, відключити електроінструмент від електричної мережі шляхом роз'єднання штепсельного з'єднання. Огородити небезпечку зону, не допускати в неї сторонніх осіб.

5.3. Повідомити про те, що сталося, керівника робіт.

Якщо є потерпілі, надати їм першу медичну допомогу; при необхідності, викликати швидку медичну допомогу за тел.103.

5.4. Одним із небезпечних факторів, які виникають в аварійній ситуації при роботі з електроінструментом, є ураження електричним струмом.

Перемінний струм 127, 220, 380 В навіть при незначній його силі (0,05 А) становить небезпеку, а струм силою 0,1 А може призвести до смертельного наслідку.

5.5. Перша допомога при нещасних випадках.

5.7.1. Перша допомога при ураженні електричним струмом.

При ураженні електричним струмом необхідно негайно звільнити потерпілого від дії електричного струму, відключивши електроустановку від джерела живлення, а при неможливості відключення - відтягнути його від струмоведучих частин за одяг або застосувавши підручний ізоляційний матеріал.

При відсутності у потерпілого дихання і пульсу необхідно робити йому штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця, звернувши увагу на зіниці. Розширені зіниці свідчать про різке погіршення кровообігу мозку. При такому стані оживлення починати необхідно негайно, після чого викликати швидку медичну допомогу.

5.7.2. Перша допомога при пораненні.

Для надання першої допомоги при пораненні необхідно розкрити індивідуальний пакет, накласти стерильний перев'язочний матеріал, що міститься у ньому, на рану і зав'язати її бинтом.

Якщо індивідуального пакету якимсь чином не буде, то для перев'язки необхідне використати чисту носову хустинку, чисту полотняну ганчірку і т. ін. На те місце ганчірки, що приходить безпосередньо на рану, бажано накапати декілька крапель настойки йоду, щоб одержати пляму розміром більше рани, а після цього накласти ганчірку на рану. Особливо важливо застосовувати настойку йоду зазначеним чином при забруднених ранах.

5.7.3. Перша допомога при переломах, вивихах, ударах.

При переломах і вивихах кінцівок необхідно пошкоджену кінцівку укріпити шиною, фанерною пластинкою, палицею, картоном або іншим подібним предметом. Пошкоджену руку можна також підвісити за допомогою перев'язки або хустки до шиї і прибинтувати до тулуба.

При переломі черепа (несвідомий стан після удару голови, кровотеча з вух або роту) необхідно прикласти до голови холодний предмет (грілку з льодом або снігом, чи холодного водою) або зробити холодну примочку.

При підозріванні перелому хребта необхідно потерпілого покласти на дошку, не підіймаючи його, чи повернути потерпілого на живіт обличчям униз, наглядаючи при цьому, щоб тулуб не перегинався, з метою уникнення ушкодження спинного мозку.

При переломі ребер, ознакою «кого є біль при диханні, кашлю, чханні, рухах, необхідно туго забинтувати груди чи стягнута їх рушником під час видиху.

5.7.4. Перша допомога при теплових опіках.

При опіках вогнем, парою, гарячими предметами ні в якому разі не можна відкривати пухирі, які утворюються, та перев'язувати опіки бинтом.

При опіках першого ступеня (почервоніння) обпечене місце обробляють ватою, змоченою етиловим спиртом.

При опіках другого ступеня (пухирі) обпечене місце обробляють спиртом або 3%-ним марганцевим розчином.

При опіках третього ступеня зруйнування шкіряної тканини) накривають рану стерильною пов'язкою та викликають лікаря.

5.7.5. Перша допомога при кровотечі.

5.7.5.1. Підняти поранену кінцівку вверх.

5.7.5.2. Рану закрити перев'язаним матеріалом (із пакета), складеним у клубочок, продавити її зверху, не торкаючись самої рани, потримати на протязі 4-5 хвилин. Якщо кровотеча зупинилася, не знімаючи накладеного матеріалу, поверх нього покласти ще одну подушечку з іншого пакета чи кусок вати і забинтувати поранене місце (з деяким натиском).

5.7.5.3. У разі сильної кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою, застосовується здавлювання кровоносних судин, які живлять поранену область, за допомогою згинання кінцівок в суглобах, а також пальцями, джгутом або закруткою, У разі великої кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

5.8. Якщо сталася пожежа, необхідно викликати пожежну частину і приступити до її гасіння наявними засобами пожежогасіння.

5.9. В усіх випадках необхідно виконувати вказівки керівника робіт по ліквідації наслідків аварії.

5.10 У разі виникнення пожежі (ознак горіння) у приміщенні повідомити керівника робіт, чергову службу охорони та зв'язку НУ «Запорізька політехніка» по тел. 769-310 або 764-19-21, а також жити можливих заходів щодо гасіння (локалізації) пожежі наявними засобами пожежогасіння та збереження матеріальних цінностей, дотримуючись порядку дій при ліквідації пожежі відповідно до Інструкції з пожежної безпеки.

5.11 У разі неможливості усунення пожежі власними силами викликати пожежно-рятувальний підрозділ по телефону 9-101 або 101 та вжити можливих заходів щодо евакуації людей. Під час виклику пожежної охорони назвати адресу об'єкта, місце виникнення події, обстановку, наявність людей, повідомити своє прізвище. Виконувати вказівки керівника робіт, представників пожежно-рятувального підрозділу щодо усунення аварійної ситуації.

5.12 При нещасному випадку надати потерпілим домедичну допомогу. За потреби викликати машину швидкої медичної допомоги з тел. 103 або 9-103.

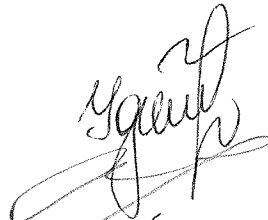
Головний енергетик

Юрій ДУБИНА

Погоджено:

Провідний інженер з охорони праці

Тетяна УДОВЕНКО

Начальник юридичного відділу

Максим ДЄСВ

Головний інженер

Олександр КАРВІЛІС

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 636
ДЛЯ ЕЛЕКТРОМОНТЕРА З РЕМОНТУ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЕЛЕКТРОУСТАТКУВАННЯ
Енергомеханічної служби

м. ЗАПОРІЖЖЯ
2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ректора

НУ «Запорізька політехніка»

від «16» 04 2025 р. № 111-А

ІНСТРУКЦІЯ
з ОХОРОНИ ПРАЦІ № 636
ДЛЯ ЕЛЕКТРОМОНТЕРА З РЕМОНТУ І ОБСЛУГОВУВАННЯ ЕЛЕКТРОУСТАТКУВАННЯ
Енергомеханічної служби

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці електромонтера є документом, що встановлює вимоги з охорони праці для електромонтера з ремонту та обслуговування електроустаткування.

1.2. Інструкція розроблена відповідно до:

- Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 29.01.1998 № 9;
- Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного Комітету України з нагляду охорони праці від 26.01.2005 № 15;
- Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці від 09.02.1998 № 4.

1.3. До роботи в якості електромонтера з ремонту і обслуговування електроустаткування (далі — електромонтер) допускається особа:

- не молодше 18 років, яка має професійно-технічну освіту відповідного напрямку підготовки та має відповідне посвідчення;
- володіє достатніми теоретичними знаннями і професійними навичками;
- не має протипоказань до роботи за станом здоров'я;
- пройшов попередній і періодичний медичні огляди;
- пройшов навчання безпечним методам і прийомам виконання робіт, а також вступний інструктаж з охорони праці та інструктаж з охорони праці та стажування на робочому місці, перевірку знань вимог охорони праці і має відповідну групу з електробезпеки.
- здав у встановлений на підприємстві термін іспит на знання правил технічної експлуатації електроустановок споживачів і правил техніки безпеки при їх експлуатації.

1.4. Електромонтер забезпечує проведення монтажу, ремонту, налагодження устаткування, його правильну технічну експлуатацію, проведення перевірок роботи обладнання з метою своєчасного виявлення несправності та її усунення, а також виконує інші функціональні обов'язки згідно з інструкцією.

1.5. Електромонтер зобов'язаний:

- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- забезпечити безпечну експлуатацію обладнання, роботу електромережі, систем освітлення, вентиляції і кондиціонування та іншого обладнання на дорученій ділянці роботи (профілактичний огляд, технічне обслуговування, поточний ремонт тощо);
- знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з питань охорони праці;
- дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих працівників у процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства;
- підтримувати порядок і чистоту на робочому місці та дотримуватись правил особистої гігієни;
- не допускати порушень правил пожежної безпеки;
- використовувати за призначенням інструменти, устаткування та засоби індивідуального захисту (для перенесення інструменту використовувати спеціальну сумку чи переносний ящик);
- зберігати і приймати їжу у встановлених і обладнаних для цього місцях;
- вміти надавати першу домедичну допомогу потерпілим від нещасних випадків;
- знати місця зберігання аптечки, пожежного інвентарю, гідрантів, шляхи евакуації людей, а також номери телефонів для виклику екстрених аварійних служб;
- не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці та пожежної безпеки;
- проходити за затвердженими графіками навчання, інструктажі та перевірку знань з питань охорони праці та пожежної безпеки;
- негайно повідомляти безпосередньо головного енергетика та головного інженера про ситуації, що загрожують життю і здоров'ю людей, а також пошкодженню майна;

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. До оперативного обслуговування електричного устаткування та його ремонту допускаються працівники, які:

- знають основи електротехніки; будову різних типів електродвигунів постійного та змінного струму, захисних і вимірювальних приладів, комутаційної апаратури, найбільш раціональні способи перевірки, ремонту, складання, встановлення і обслуговування електродвигунів і електроапаратури, способи захисту їх від перенапруги тощо;
- знають терміни випробувань захисних засобів та пристосувань, правила їх експлуатації і догляду за ними;
- знають оперативні схеми, експлуатаційні інструкції, особливості обладнання і пройшли відповідне навчання;
- володіють іншими знаннями і навичками відповідно до присвоєних розрядів та відповідають іншим кваліфікаційним вимогам згідно з інструкцією.

2.2. Перед початком роботи електромонтер повинен:

- ознайомитися зі станом та режимом роботи устаткування на своїй ділянці особистим оглядом в обсязі, встановленому відповідною інструкцією;
- у разі проведення робіт позмінно, одержати від працівника попередньої зміни інформацію про стан устаткування, за яким необхідно вести ретельний нагляд для запобігання аваріям та неполадкам, а також про стан устаткування, що перебуває в ремонті або резерві;
- перевірити і прийняти інструмент, матеріали, ключі від приміщень, засоби захисту, оперативну документацію та інше;
- ознайомитись з усіма записами та розпорядженнями за час, що минув з його останньої зміни;
- підготувати необхідні засоби індивідуального захисту;
- оформити, якщо це передбачено відповідною інструкцією, приймання зміни записом у журналі, а також в оперативній схемі власним підписом та підписом працівника, який її здає;
- доповісти старшому зміни про початок роботи та про неполадки, виявлені під час прийняття зміни.

2.3 Перед виконанням робіт з підвищеною небезпекою, які проводяться за розпорядженням або нарядом-допуском, переконатися в належному оформленні документації, пройти цільовий інструктаж та виконувати заходи передбачені нарядом-допуском, розпорядженням, вимогами Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

2.4 Видалити із зони проведення робіт сторонніх осіб, звільнити робоче місце від зайвих предметів і матеріалів, огородити робочу зону та встановити знаки безпеки.

2.5. Забороняється допускати до роботи працівника з ознаками алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також з явними ознаками захворювання.

III. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Під час роботи електромонтер зобов'язаний:

- утримувати обладнання в технічно-справному стані;
- використовувати безпечні прийоми праці;
- користуватися спецодягом та іншими засобами індивідуального захисту за їх призначенням;
- не допускати на своє робоче місце сторонніх осіб;
- не виконувати роботи, не передбачені змінним завданням;
- за необхідності правильно застосовувати засоби індивідуального та колективного захисту;
- відрегулювати рівень освітленості робочого місця;
- звертати увагу на поведінку інших працівників, стан їх здоров'я, застосування ними безпечних прийомів праці, дотримання вимог виробничої санітарії та пожежної безпеки;
- вести затверджену у встановленому порядку технічну і оперативну документацію.

3.2. Електромонтер, який користується в процесі основної роботи вантажопідйомними механізмами, електро- та пневмоінструментом, заточувальними і свердлильними верстатами, а також виконує роботи, пов'язані з підвищеною небезпекою, повинен пройти додаткове навчання, скласти іспит з улаштування та експлуатації цього обладнання чи інструменту.

3.3. Під час роботи не допускаються сторонні розмови, протягом робочого дня потрібно дотримуватися встановлених перерв у роботі згідно з затвердженими в НУ «Запорізька політехніка» правилами внутрішнього трудового розпорядку.

3.4. Забороняється:

- працювати при недостатньому освітленні;
- курити в приміщеннях;
- залишати без нагляду електронагрівальні прилади.

3.5. Під час роботи здійснюється постійний контроль за справністю обладнання, інструментів, блокувальних, вмикаючих і вимикаючих пристроїв, сигналізації, електропроводки.

3.6. Перед проведенням ремонту електрообладнання необхідно зняти напругу в мережі не менше ніж у двох місцях та видалити запобіжники. Приступаючи до демонтажу електрообладнання, необхідно переконатись у відсутності напруги та вивісити при цьому на рубильнику або ключі управління плакат такого змісту: **«Не вмикати – працюють люди»**.

3.7. Розбирання і збирання електрообладнання необхідно виконувати на верстатах чи спеціальних робочих столах або стійких стендах.

3.8. Під час роботи в електроустановках без зняття напруги на струмовідних частинах або поблизу від них необхідно дотримуватися таких вимог:

- огородити розташовані поблизу робочого місця струмовідні частини, що перебувають під напругою, і до яких можливий дотик;
- працювати в діелектричному взутті або стоячи на діелектричному килимку;
- застосовувати інструмент з ізолювальними рукоятками, чи користуватися діелектричними рукавицями;
- тримати ізолювальні частини засобів захисту за рукоятки до обмежувального кільця;
- користуватися тільки сухими і чистими ізолювальними частинами засобів захисту з непошкодженим лаковим покриттям;
- не торкатися ізоляторів електроустановки, що перебуває під напругою, без застосування електрозахисних засобів;
- не працювати у зігнутому стані, якщо у разі випрямлення відстань до струмовідних частин буде меншою, ніж передбачена нормами;
- не застосовувати металевих драбин, не працювати стоячи на ящиках або інших сторонніх предметах;
- під час наближення грози припинити всі роботи на повітряних лініях електропередавання, відкритому та закритому розподільчому устаткуванні, на вводах з комунікаційною апаратурою безпосередньо з'єднаною з повітряними лініями;
- під час снігопаду, дощу, туману не допускається виконання робіт, які вимагають застосування захисних ізолювальних засобів.

3.9. Після закінчення ремонтних робіт електромонтер зобов'язаний у присутності працівників, які працюють на обладнанні, перевірити його справність і передати його в роботу.

3.10. Електромонтер забезпечує утримання робочого місця в порядку і чистоті, стежить за чистотою повітря в приміщенні, не допускає утворення протягів.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Після закінчення роботи необхідно привести в порядок робоче місце.

4.2. Відключити і знеструмити обладнання та світильники.

4.3. Прибрати інструменти і матеріали, що використовувались у виробничому процесі, в призначене для їх зберігання місце.

4.4. Перевірити зроблені за час роботи записи в експлуатаційних журналах.

4.5. Повідомити безпосередньо головного енергетика та головного інженера про виявлені під час роботи неполадки і несправності обладнання та про інші фактори, що впливають на безпеку праці.

4.6. Здійснити інші заходи, передбачені інструкцією чи іншими локальними актами.

V. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. У разі виникнення аварійних ситуацій і аварій (поява запаху газу, задимлення, виявлення підвищеного тепловиділення від устаткування, підвищеного рівня шуму при його роботі, несправності заземлення, загоряння матеріалів і обладнання, раптовому припиненні подачі електроенергії та інше) електромонтер вживає заходи щодо їх локалізації та ліквідації згідно з планом локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій.

5.2. У випадку, якщо він самостійно не спроможний вжити дієвих заходів з усунення виявлених порушень у роботі обладнання, працівник зобов'язаний негайно повідомити про це безпосередньо головного енергетика а за його відсутності – головного інженера та викликати за необхідності представників аварійної та (або) технічної служб.

5.3. При пожежі, задимленні або загазованості потрібно негайно вжити заходів щодо евакуації людей з приміщення відповідно до затвердженого плану евакуації та приступити до ліквідації пожежі наявними засобами пожежогасіння. При загорянні електрокабелю та електроустаткування необхідно їх негайно знеструмити.

5.4. У випадку нещасного випадку (травми) потрібно надати домедичну допомогу потерпілому, за необхідності викликати швидку допомогу, доповісти про подію головного енергетика.

5.5. У разі настання нещасних випадків з людьми (враження струмом) зняття напруги для звільнення потерпілого від дії електричного струму має бути здійснено негайно без попереднього дозволу головного енергетика.

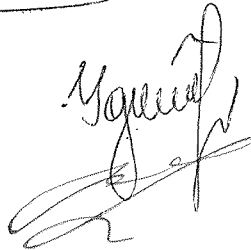
Головний енергетик

Юрій ДУБИНА

Погоджено:

Провідний інженер з ОП

Тетяна УДОВЕНКО

Начальник юридичного відділу

Максим ДЄЄВ

Головний інженер

Олександр КАРВІЛІС

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 637
ПРИ ВИКОНАННІ РОБІТ
У НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ**

м. ЗАПОРІЖЖЯ
2025 р.

1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО
НАКАЗ РЕКТОРА
НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
«16» 04 2025 № 111-А

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____
ПРИ ВИКОНАННІ РОБІТ У НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Найважливішою задачею охорони праці є попередження аварій та небезпек, які можуть виникати в процесі бібліотечного обслуговування читачів, під час роботи бібліотекарів з книжковим фондом і та інші.

Засобами покращення праці є впровадження прогресивних методів організації праці та найновіших технологій, механізації та автоматизації бібліотечних процесів.

1.1. Допущення співробітників на робочі місця у бібліотеці здійснюється після проходження інструктажу (вступного та на робочому місці - первинного).

Вступний інструктаж проводиться інженером по охороні праці університету під час прийому на роботу. Його проведення оформлюють у журналі.

Інструктаж на робочому місці (первинний) проводиться індивідуально або з групою осіб загальних спеціальностей. Проводить директор бібліотеки.

Після закінчення інструктажу робітник одержує контрольний листок у 2-х примірниках, підписаних провідним інженером з ОП, а також директором бібліотеки, який передається та зберігається:

1 прим. - у відділі кадрів при особистій обліковій карточці;

2 прим. - у директора бібліотеки.

Після цього співробітник допускається до роботи.

1.2. Раз на рік проводиться повторний інструктаж для всіх працюючих (за програмою первинного).

Його мета - періодичне нагадування про небезпечні прийоми та методи праці, які сприяють запобіганню нещасних випадків та аварій.

1.3. При зміні правил по охороні праці, при порушенні працівником вимог техніки безпеки або при нещасному випадку проводиться позаплановий інструктаж. У журналі реєстрації інструктажів вказується причина позапланового інструктажу.

1.4. Службовець повинен піклуватися про власну безпеку, пам'ятати про особисту відповідальність за недотримання правил охорони праці.

1.5. Особи, що не виконують вимоги даної інструкції, несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства і правил внутрішнього розпорядку.

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ.

2.1. Перед початком роботи кожен працівник бібліотеки повинен:

- 1) перевірити своє робоче місце, видалити пил з робочих столів, кафедр видачі, прослідкувати, чи виконане обов'язкове вологе прибирання службового приміщення та приміщення для роботи читачів;
- 2) відкрити вікна для провітрювання;
- 3) перевірити справність роботи апаратури (ПК, ксерокс, принтер, сканер), вимикачів, розеток.
- 4) переконатися у достатності освітлення у приміщенні;
- 5) привести у порядок необхідне канцелярське приладдя.

III. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ.

3.1. Загальні вимоги

Особливістю роботи у бібліотеці є тривале перебування (більше 8 годин у день) у приміщенні бібліотекарів та читачів (по 4 години та більше). У зв'язку з цим відповідні приміщення (книгосховища, службові, читальні) повинні задовольняти вимогам гігієнічного мікроклімату, достатнього комфорту для роботи.

Площа приміщень повинна бути достатньою для нормального функціонування бібліотеки.

Однією з найважливіших умов є ізоляваність бібліотечного приміщення, можливість забезпечити вільний вхід відвідувачів у години роботи та припинення доступу в ті години, коли бібліотека закрита.

У приміщення не повинен проникати шум, воно повинно бути сухим, теплим, мати хорошу вентиляцію та освітлення.

3.2. Усі службові приміщення та читальні зали повинні бути забезпечені усім необхідним обладнанням.

Бібліотечне обладнання повинно створювати максимальні зручності для читачів та бібліотекарів, відповідати за розмірами площі приміщень, бути достатньо міцним, мати гладку поверхню, зручну для видалення пилу.

3.3. Стелажі повинні стояти перпендикулярно вікнам так, щоб світло на книги падало збоку, а прохід між стелажимами добре освітлювався. Мінімальна відстань між стелажимами:

- у фондах відкритого доступу - 1,1 м;
- у книгосховищі - 0,75 м.

Мінімальна відстань між торцем стелажа та стіною - 0,45 м;

3.4. Нижня полиця стелажів повинна встановлюватися вище підлоги на 10 см, що забезпечує можливість прибирання пилу під стелажимами.

3.5. Стелажі повинні бути міцними, мати однакові розміри, розміщуватись на площині підлоги строго горизонтально та добре скріплюватися один з одним. Висота стелажа не повинна перевищувати 2 м.

3.6. Високі стелажі встановлюються тільки для тих фондів, які рідко використовуються. Приміщення таких сховищ повинні бути забезпечені стійкими та надійними драбинами.

3.7. Категорично забороняється перевантажувати стелажі книгами зверх встановлених норм. На односторонній семиполичковий стандартний стелаж орієнтовно поміщається 350 книг, на 6-ти поличковий - 300.

3.8. Щоб попередити падіння та збільшення навантаження на ноги, у сховищі необхідно працювати в тапочках або черевиках на низькому підборі.

3.9. Температура в робочих приміщеннях повинна бути +18°C - 20°C, вологість - 55-56 %, рівень шуму - від 40 до 55 децибел.

3.10. Відхилення від норми температури та відносної вологості повітря можуть бути викликані режимом опалення, різкими змінами погодних умов та неправильним провітрюванням.

Регулювати температуру та вологість потрібно за допомогою природної вентиляції (привітрювання приміщення 15 хвилин кожні 2 год.). При цьому треба брати до уваги температуру зовнішнього повітря, маючи на зовнішній стороні вікна звичайний термометр, і температуру всередині приміщення.

Регуляторами повітря є квіти. Зелені насадження впливають на мікроклімат приміщення - очищують повітря від пилу та збагачують його киснем, позитивно діють на психіку людини, використовуються як сонцезахисний засіб.

3.11. Освітлення приміщень багато в чому визначається функціональним призначенням тієї чи іншої бібліотечної зони. Необхідним є забезпечення нормуючого рівня освітлення, правильний розподіл яскравості у полі зору. Коефіцієнт відбитку світла: від стелі - 70 %, від меблів - до 35 %, від підлоги та стін - до 25 %.

3.12. Приміщення бібліотеки з тривалим перебуванням людей повинні мати природне освітлення.

В штучно освітленому книгосховищі матові світильники повинні забезпечувати рівномірність та зазначену силу освітлення при відстані між світловими точками в проходах між стелажми 2 м на висоті 2,5 м.

У підвалах та напівпідвальних приміщеннях дозволяється працювати не більше 4 годин.

3.13. Для проведення санітарно-гігієнічних заходів, крім щоденних, бібліотека 1 раз на місяць (останній день місяця) зачинається на санітарний день і читачів не обслуговує.

В цей день проводять ретельне вологе прибирання всього приміщення бібліотеки, очищують від пилу книжки, каталоги, картотеки.

Один раз на рік книжки обробляють пилососом.

3.14. Максимально допустима вага підйому та переміщення вантажів (у чергуванні з іншою роботою до 2 раз на 1 годину) для жінок - 10 кг, для неповнолітніх - 8 кг.

3.15. У відділах, де передбачено використання вантажного ліфту, співробітник, працюючи з ліфтом, зобов'язаний:

- 1) знаходитися біля ліфту, де встановлений пульт управління;
- 2) не допускати перевантаження ліфту, а також перевозки людей;
- 3) слідкувати за рівномірністю завантаження та кріплення вантажу в кабіні.

3.16. При сидячій роботі через кожну годину-півтори влаштовують 10-15-хвилинну перерву для відпочинку.

3.17. На протязі всього робочого дня необхідно вести контроль за експлуатацією електропроводки, штепселів та вимикачів. Про всі несправності співробітники зобов'язані негайно повідомляти відповідні служби.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ.

4.1. Після закінчення роботи співробітники зобов'язані прибрати своє робоче місце.

4.2. Перед закриттям приміщень наприкінці робочого дня бібліотекар зобов'язаний впевнитися, що:

- 1) усі електроприлади вимкнуті з електромережі;
- 2) світло в книгосховищах, службових приміщеннях та читальних залах вимкнено;
- 3) вікна в приміщеннях закриті;
- 4) доступ до вогнегасників забезпечений, немає загромождень на сходових клітках та проходах між стелажми.

При виявленні яких-небудь несправностей (коротке замикання, іскріння) необхідно відключити електромережу та повідомити відповідні служби.

V. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ.

5.1. Співробітники бібліотеки зобов'язані знати й строго дотримуватись мір попередження пожежі та бути готовими до активної боротьби з вогнем, застосовувати всі залежні від них міри по врятуванню людей та погашенню пожежі.

5.2. Відповідальні за дотримання правил пожежної безпеки за підрозділами бібліотеки є зав. відділами, зав. секторами, провідні бібліотекарі.

5.3. Відповідальність за дотримання правил пожежної безпеки у бібліотеці, за наявність та стан засобів пожежогасіння покладаються на директора бібліотеки.

5.4. Відповідальні особи зобов'язані:

- 1) організувати вивчення даної інструкції в структурних підрозділах бібліотеки та забезпечити їх виконання;
- 2) забезпечити приміщення необхідними засобами пожежегасіння;
- 3) усі проходи до вогнегасників та інші засоби вогнегасіння тримати завжди вільними та нічим не захащувати;
- 4) перед закриттям приміщень ретельно оглянути його, прибрати своє робоче місце зняти напругу в електромережі.

5.5. З усіх приміщень мати два комплекта ключів з номерними брідками; один комплект ключів здавати черговому вахтеру, а другий постійно зберігається у визначеному місці, про яке відомо лише співробітникам відділу, сектору.

5.6. У всіх відділах та секторах бібліотеки повинні бути вивішені таблички з прізвищем відповідального за пожежну безпеку відділу (сектору), а біля телефонів - номер пожежної частини - 9-101.

5.7. Категорично забороняється:

- 1) користуватися прасками, електроплитами, електрочайниками та іншими
- 2) електронагрівальними приладами в книгосховищах і службових приміщеннях бібліотеки;
- 3) свавільно проводити електролінії;
- 4) користуватися зіпсованими вимикачами, розетками, проводам з пошкодженою ізоляцією;
- 5) палити в читальних залах, книгосховищах та службових приміщеннях;
- 6) залишати без догляду настільні лампи, електровентиляційну установку, ліфт та інше обладнання;
- 7) користуватися свічками, сірниками при перебоях у постачанні електроенергією.
- 8) використовувати електропроводи та ролики для підвішування одягу, портретів та інш.
- 9) заставляти літературою місця з вимикачами, розетками, рубильниками;
- 10) використовувати пожежний інвентар не по призначенню;
- 11) палити сміття не на спеціально відведених ділянках;

5.8. З метою забезпечення пожежної безпеки необхідно:

- 1) усім співробітникам знати про місце знаходження засобів пожежегасіння та про порядок приведення їх у дію;
- 2) добре знати порядок повідомлення про пожежу, виклику пожежної команди;
- 3) всі електровимикачі, розподільні коробки повинні знаходитися у закритому стані та не загромождуватися літературою та сторонніми предметами;
- 4) проходи, сходинокві клітки, коридори, евакуаційні виходи і проходи до засобів пожежогасіння тримати постійно вільними, чистими, не захащеними.

5.9. Дії під час пожежі чи займання:

- 1) відключити електромережу, вентиляцію, обладнання;
- 2) вивести людей;
- 3) приступити до погашення пожежі засобами пожежогасіння: порошковими чи вуглекислотними вогнегасниками;
- 4) у разі неможливості ліквідувати пожежу (загорання) власними силами повідомити про пожежу по тел. 9-101 назвати адресу місця загорання, поверх, номер приміщення, своє прізвище, номер свого телефону, послати представника для зустрічі пожежних машин;

5) повідомити адміністрацію університету про пожежу.

5.10 Надання долікарняної допомоги при нещасних випадках.

5.10.1. Недотримання вимог безпеки праці приводить до травм, наслідком чого стає нестійна (чи постійна) втрата працездатності.

5.10.2. Причинами нещасних випадків бувають:

- 1) організаційні - недоліки в організації праці; незадовільне утримання робочих місць, проходів між столами, сходових проходів; допуск до роботи осіб, не відповідних по призначенню за станом здоров'я, робота без спецодягу, спецвзуття, захисних засобів;
- 2) технічні причини у більшості випадків зумовлюються неудоконаленням та невідповідністю стандартам, правилам ТБ бібліотечного обладнання, відсутністю засобів механізації та автоматизації особливо важких робіт;
- 3) санітарно-гігієнічні причини - недостатнє освітлення, відсутність контрольного освітлення, запиленість, захаращеність, неправильне складування і т.інш.

5.10.3. Можливі травми під час роботи у бібліотеці: удари, переломи, ураження електричним током.

5.10.4. На місце удару необхідно прикласти каламар з кригою або рушник змочений холодною водою. Ушкодженій частині тіла важливо створити підвищення положення, накласти пов'язку, забезпечити спокій та нерухомість ушкодженої частини тіла.

5.10.5. У разі перелому необхідно у першу чергу ліквідувати рухомість кінцівок переломаної кістки. Для цього треба накласти шини-фанерні, металічні, картонні та ін. Під час накладання шин необхідно знати: ушкоджену кінцівку неможна витягати, а перед тим, як накладати шину, рекомендується обгорнути пошкоджену частину тіла м'якою тканиною.

5.10.6. При кровотечі - рану закривають стерильною пов'язкою і тримають у такому стані 3-5 хвилин.

5.10.7. При ураженні електричним струмом суть першої допомоги міститься у вивільненні потерпілого від дії електричного струма. Для цього відкидають провід дерев'яною палкою, сухою мотузкою чи вимикають рубильник, вимикач, викручують запобіжну пробку на щиті. Рятуючий повинен надіти гумові перчатки. Якщо їх немає, обмотати руки вовняною чи іншою тканиною. Той, хто надає першу медичну допомогу повинен ізолювати себе від землі: стати на суху дерев'яну дощечку, мати сухий одяг, бажано надіти сухе гумове взуття. У разі втрати свідомості, дихання, пульсу необхідно негайно почати оживлення (штучне дихання, непрямий масаж серця) до повного відновлення функцій організму, напоїти великою кількістю води, чаю, потім створити тепло.

5.10.8. У всіх випадках після надання першої допомоги постраждалого треба надіслати до медпункту або викликати лікаря. При нещасному випадку очевидець, робітник, що виявив факт травмування, або сам постраждалий повинні повідомити про те, що трапилося, директора (заст. директора) бібліотеки.

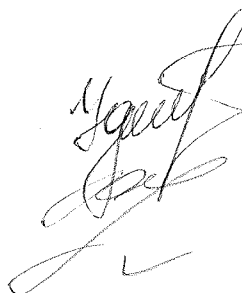
Директор Наукової бібліотеки

Раїса КУЧЕРУК

ПОГОДЖЕНО:

Провідний інженер з ОП

Тетяна УДОВЕНКО

Начальник юридичного відділу

Максим ДЄСВ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 638
ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ КОМП'ЮТЕРАМИ В
Науковій бібліотеці

м. ЗАПОРІЖЖЯ
2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО
НАКАЗ РЕКТОРА
НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
«16» 04 2025 р. № 111-А

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 638
ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ КОМП'ЮТЕРАМИ

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці для користувачів комп'ютерами (далі – Інструкція) встановлює основні вимоги щодо забезпечення охорони праці, техніки безпеки, пожежної безпеки при роботі з персональним комп'ютером (далі – ПК).

1.2. Працівники, які виконують роботи на персональному комп'ютері, проходять інструктаж з питань охорони праці, перевірку знань цієї інструкції та з питань пожежної безпеки.

Допускати до роботи осіб, які не пройшли інструктаж та перевірку знань з охорони праці та пожежної безпеки, забороняється.

1.3. Тривалість безперервної роботи на комп'ютері без регламентованих перерв не повинна перевищувати дві години.

Для користувачів персональних комп'ютерів слід призначати регламентовані перерви для відпочинку тривалістю 15 хвилин через кожні дві години роботи на комп'ютері. При наборі текстів слід призначати регламентовані перерви для відпочинку тривалістю 10 хвилин після кожної години роботи на комп'ютері.

У всіх випадках, коли виробничі обставини не дозволяють застосовувати регламентовані перерви, тривалість безперервної роботи на комп'ютері не повинна перевищувати 4-х годин.

Під час регламентованих перерв, з метою зниження нервово-емоційного напруження, стомлення зорового аналізатора, усунення впливу гіподинамії та гіпомнезії, запобігання розвитку стомлення доцільно виконувати комплекси спеціальних фізичних вправ.

1.4. Облаштування робочих місць, обладнаних персональними комп'ютерами, повинне забезпечувати:

- належні умови освітлення приміщення і робочого місця, відсутність відблисків;
- оптимальні параметри мікроклімату (температура, відносна вологість, швидкість руху та рівень іонізації повітря);
- належні ергономічні характеристики основних елементів робочого місця.

На робочих місцях, обладнаних персональними комп'ютерами, існують наступні небезпечні й шкідливі фактори:

- шум та вібрація;
- електромагнітне випромінювання;
- ультразвукове та інфрачервоне випромінювання;
- електростатичне поле між екраном і оператором.

1.5. Організація робочого місця користувача комп'ютеру повинна забезпечувати відповідність усіх елементів робочого місця та їх розташування ергономічним вимогам, характеру та особливостям трудової діяльності.

1.6. Робочі місця для працюючих з дисплеями необхідно розташовувати таким чином, щоб до поля зору працюючого не потрапляли вікна та освітлювальні прилади. Відео-термінали повинні встановлюватися під кутом 90-105 градусів до вікон та на відстані, не меншій 2,5-3 м від стіни з вікнами.

До поля зору працюючого з дисплеєм не повинні потрапляти поверхні, які мають властивість віддзеркалювання. Покриття столів повинне бути матовим з коефіцієнтом 0,25-0,4.

1.7. Відстань між робочими місцями з ПК повинна бути не меншою 1,5 м у ряду та не меншою 1 м між рядами. ПК повинні розміщуватися не ближче 1 м від джерела тепла.

1.8. Відстань від очей користувача до екрану повинна становити 500-700 мм, кут зору – 10-20 градусів, але не більше 40 градусів, кут між верхнім краєм відео терміналу та рівнем очей користувача повинен бути меншим 10 градусів. Найбільш вигідне є розташування екрану перпендикулярно до лінії зору користувача.

1.9. При роботі з комп'ютером працівник зобов'язаний:

- знати та виконувати вимоги нормативно-правових актів про охорону праці, а також цієї інструкції;
- дотримуватись зобов'язань з охорони праці, передбачених Колективним договором та Правилами внутрішнього трудового розпорядку, проходити в установленому порядку попередні та періодичні медичні огляди;
- негайно повідомляти безпосереднього керівника робіт про кожну виявлену серйозну небезпеку, про будь-яке пошкодження захисних пристроїв та засобів захисту, про несправність устаткування.
- не відключати захисні пристрої, не проводити самовільних змін конструкцій або його технічного налагоджування.

1.10. Особи, винні в порушенні цієї інструкції, несуть дисциплінарну, адміністративну, майнову та кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ НА КОМП'ЮТЕРІ

2.1. Перед початком роботи необхідно:

- оглянути та впорядкувати робоче місце;
- очистити екран монітору від пилу та інших забруднень;
- відрегулювати освітленість на робочому місці, не допускати відбиття на екрані;
- перевірити правильність підключення обладнання до електромережі;
- упевнитись в наявності захисного заземлення та підключення екранного провідника до корпусу системного блоку;
- перевірити обладнання робочого місця користувача для забезпечення підтримання оптимальної робочої пози відповідно до вимог ергономіки.

2.2. При включенні комп'ютера необхідно виконувати наступну послідовність включення обладнання:

- увімкнути вилки системного блоку та монітора ПК в мережі живлення (розетки 220В);
- натиснути кнопку живлення на моніторі ПК;

- натиснути кнопку живлення на системному блоці ПК;
- дождатися появи запрошення на екрані монітора.

2.3. Користувачу комп'ютера забороняється приступати до роботи, якщо:

- у ПК відсутнє захисне заземлення;
- виявлено несправний блок живлення, пошкоджені проводи або електро-розетки;
- присутні сторонні предмети на обладнанні та робочому місці;
- є пошкодження апаратури.

ІІІ. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ЕКСПЛУАТАЦІЇ КОМП'ЮТЕРА

3.1. Під час виконання робіт на комп'ютері необхідно дотримуватись режимів праці та відпочинку згідно з вимогами п. 1.3 розділу 1.

3.2. Залишати обладнання ввімкненим без нагляду забороняється (крім випадків, коли для нього передбачено безперервне функціонування).

3.3. У випадку появи ознак ненадійного функціонування апаратури вимкнути її і викликати спеціаліста з ремонту.

3.4. На робочому місці не повинно бути зайвих речей.

3.5. Користувач під час роботи на комп'ютері зобов'язаний:

- тримати у порядку та чистоті робоче місце;
- виконувати правила експлуатації комп'ютера згідно з інструкцією на даний персональний комп'ютер.

3.6. Користувачу під час роботи на комп'ютері забороняється:

- торкатися одночасно екрану монітора та клавіатури;
- торкатися задньої панелі системного блоку при включеному живленні;
- переключати роз'єднувачі інтерфейсних кабелів, периферійних пристроїв при включеному живленні;
- допускати потрапляння вологи на поверхню системних блоків, моніторів, робочу поверхню клавіатури, принтерів та інших пристроїв;
- самостійно відкривати та ремонтувати обладнання.

ІV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Після закінчення роботи необхідно виключити ПК, для чого виконувати наступну послідовність дій:

- задати команду завершення роботи;
- дождатися погашення екрану монітора ПК;
- натиснути кнопку живлення (вимкнути) на моніторі ПК;
- натиснути кнопку живлення (вимкнути) на системному блоці ПК.
- від'єднати шнури електроживлення від електромережі (вимкнути вилки).

4.2. Прибрати робоче місце, витерти апаратуру вологою салфеткою. Забороняється використання рідких або аерозольних очищувачів.

4.3. Повідомити безпосереднього керівника про всі несправності, які мали місце під час роботи.

V. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. При роботі можливі аварійні ситуації – коротке замикання у мережі електроживлення обладнання з можливим загоранням, або нещасний випадок, що пов'язаний з ураженням працівника електричним струмом.

5.2. При виникненні пожежі, в приміщеннях, негайно повідомити пожежну охорону за телефоном 9-101, відключити електромережу, вентиляцію, обладнання,

вжити (по можливості) заходи на евакуацію людей та гасіння пожежі первинними засобами пожежі, використовуючи вуглекислотні або порошкові вогнегасники.

5.3. Кожний працівник, який першим виявив загрозу виникнення аварійної ситуації (нешасного випадку), повинен припинити роботу і негайно повідомити безпосередньо керівника підрозділу (заступника керівника).

5.4. При ураженні працівника електричним струмом необхідно звільнити потерпілого від дії електричного струму:

- відключити електромережу;
- звільнити потерпілого від струмопровідних частин з застосуванням діелектричних захисних засобів або інших ізолюючих речей і предметів (сухого одягу, сухої жердини, прогумованого матеріалу тощо);
- перерізати або перерубати дріт будь-яким інструментом з ізолюючою рукояткою, виключаючи можливість додаткового травмування потерпілого.

5.5. У всіх випадках надати потерпілому першу долікарську допомогу, викликати лікаря або направити потерпілого до медичного закладу.

Оживлення організму, що уражений електричним струмом, ґрунтується на проведенні штучного дихання з непрямим масажем серця.

Штучне дихання проводиться негайно після звільнення від дії електричного струму у випадках, коли потерпілий не дихає або дихає дуже погано.

Оживлення організму необхідно проводити до повного поновлення дихання потерпілого або до прибуття лікаря.

5.6. Користувач комп'ютером у випадку пожежі, стихійного лиха та аварійної ситуації або при загрозі виникнення аварійної ситуації зобов'язаний:

- негайно сповістити свого безпосереднього керівника;
- ужити заходів щодо ліквідації пожежі й попередження наслідків аварії;
- при виникненні загрози знищення документів, які зберігаються, вжити заходів щодо їх рятування і разом з працівниками охорони забезпечити їх зберігання;
- використовувати встановлені шляхи евакуації людей і майна;
- надати першу медичну допомогу потерпілим.

Директор Наукової бібліотеки

Раїса КУЧЕРУК

ПОГОДЖЕНО:

Провідний інженер з ОП

Тетяна УДОВЕНКО

Начальник юридичного відділу

Максим ДЄЄВ